

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک میاشتنی

اووم کال، دوه اتیايمه کتنه د ۱۳۹۳ کال د وري میاشت

د منځني او سهيلي اسيا هېوادونو ترمنځ د افغانستان ارزښت

د افغانستان بانک خبرتيا!

د افغانستان بانک د قانون د دري دېرشمې مادې مطابق د افغانستان رایجې پیسې او پولې واحد افغانۍ دي، له همدې امله د ټولو افغانانو، دولتي او خصوصي ادارو او مؤسسو څخه غوښتل کېږي څو په قرار دادونو، نورو معاملو او په اقتصادي راکړو او ورکړو کې له افغانیو کار واخلي، ځکه چې افغانۍ په سیمه کې یوه با ثباته پیسه ده چې ستاسو د اقتصادي برنامو جوړونه په ثبات کې ګټوره تمامېږي.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

هیئت تحریر: محمد عارف سالک، ذبیح الله فیاض و امان الله عتیق

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

مسوول چاپ و توزیع: سید جعفر ایوبی

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۸۱۵ / ۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۰۵

پست الکترونیک: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیک: www.centralbank.gov.af

د دې گڼې مطالب

سرمقاله

چگونگی ایجاد فرصت های ظرفیت ساز ...

بانکونتهای مندرس در زون شمال حریق گردید

د منځنۍ او سهیلې اسیا هېوادونو ترمنځ د ...

مروړی بر یک دهه فعالیت های سکتور بانکی...

د افغانستان د بانکداری قانون

نفوس او د نفوسو د معیاري نظري ځانګړتیاوې

طلا و چگونگی اهمیت ماندگار آن در جوامع

فساد مالی بزرگترین چالش فرا راه رشد ...

اخبار اقتصادی جهان

چگونگی اهمیت بازاریابی

چهارمین نمایشگاه بین المللی افغان - ترک...

بندر چابهار مناسب ترین راه وصل افغانستان با هند

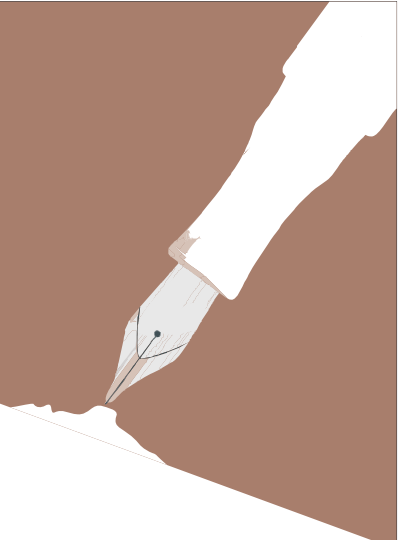
نرخ تورم منطقه یورو در ماه مارچ به ۰.۵ فیصد...

اقتصادی نظامونو ته یوه لنده کتنه

ساختار و طبقه بندی نهاد های فعال در بازار...

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "مجله بانک" است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر

می گردد، همچنان استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

د چابهار بندر، د افغانستان او هند ترمنځ د سوداګريزو اړيکو د پرمختيا په برخه کې يو بله اسانتيا

په دې وروستيو کې د افغانستان د اسلامي جمهوريت د بهرنیو چارو وزارت د مخکنيو خبرو اترو په پام کې نيولو سره پريکړه کړې څو د افغانستان او هند ترمنځ د سوداګرۍ په راکړه او ورکړه کې اسانتيا لپاره، له چابهار بندر څخه د ګټې اخيستنې په موخه د افغانستان، ايران او هند ترمنځ درې اړخيز موافقت ليک لاسليک کړي چې د دې درې اړخيز توافق ليک لومړني کارونه تر يوه بريده ترسره شوي دي خو د بهرنیو چارو وزارت د خبرتيا له مخې دا موافقت ليک به د افغان، ايران او هند لور پورې چارواکو لخوا د ۲۰۱۴ ميلادي کال د مې په مياشت کې په رسمي توګه لاسليک شي.

دا په داسې حال کې ده چې افغانستان د تيرې لسيزې په اوږدو کې هڅه کړې ده څو خپلې ښې او نیکې سوداګريزې او ترانزيتي اړيکې له ګاونډيو هېوادونو سره ټينګې او لا ګړندۍ کړي او په همدې موخه يې له ګاونډيو هېوادونو سره په سوداګرۍ او ترانزيت کې اسانتيا لپاره تړون ليکونه لاسليک کړي دي،

خو له دې ټولو تړونونو سره سره بيا هم د پاکستان له لارې هند ته او برعکس يې د افغان سوداګرو د سوداګريزو توکو د ليردولو په برخه کې يو لړ ترانزيتي ستونزې موجودې وې چې اوس هم زمونږ د هېواد سوداګر په دې برخه کې له ځينو ستونزو سره مخ دي.

افغانستان، ايران او هند ترمنځ د دې درې اړخيز موافقت ليک لاسليک کول له يوې خوا هغو نورو بندرونو لپاره چې افغان سوداګر په کې له ستونزو سره لاس او ګريوان ول، يو ښه بديل دی او له بلې خوا د هېوادونو ترمنځ د اعتماد د لا زياتيدو لامل شوی او د دريو واپرو هېوادونو سوداګر کولای شي په اسانۍ سره د دې بندر له اسانتياوو څخه په خپل او د خپلو هېوادونو د اقتصاد په ګټه کار واخلي چې په پايله کې به د دوي سوداګريزې اړيکې لا پراختيا او پياوړتيا ومومي. ■

چگونگی ایجاد فرصت های ظرفیت ساز برای کارمندان د افغانستان بانک در پی تفاهمنامه همکاری های تخنیکي با بانک مرکزی ترکیه

هیئت رهبری د افغانستان بانک بخاطر ارتقای ظرفیت های مسلکی کارمندان این بانک تلاش های مستمر انجام داده که تفاهمنامه همکاری های تخنیکي با بانک مرکزی ترکیه یک نمونه بارز آن می باشد. در چارچوب این تفاهمنامه، کارمندان د افغانستان بانک جهت تبادل نظر، فراگیری معلومات و دانش نوین، استفاده از تجارب بانک مرکزی ترکیه و نیاز سنجی آموزشی سایر کارمندان د افغانستان بانک در گروپ های جداگانه عازم آن کشور میشوند.

محترم نورالله دلاوری رییس گل د افغانستان بانک که بنا بر دعوت رییس عمومی بانک مرکزی ترکیه در رأس یکی از این گروپ ها به ترکیه سفر نموده بود، ضمن دیدار با رییس عمومی بانک مرکزی ترکیه از حمایت بانک مرکزی آن کشور در خصوص ارتقای ظرفیت کارمندان د افغانستان بانک قدردانی و امتنان نموده و گفت که این پروژه از مؤثریت بسزایی برخوردار بوده و میتواند در ارتقای بیشتر ظرفیت های کارمندان د افغانستان بانک مفید و مؤثر واقع شود و مهارت های تخنیکي و ظرفیت های مسلکی ایشان را افزایش دهد.

در عین زمان محترم نورالله دلاوری رییس گل د افغانستان بانک به جانب مقابل اطمینان داد

محترم نورالله دلاوری رییس گل د افغانستان بانک به واشنگتن بخاطر اشتراک در اجلاس خزانی صندوق بین المللی پول با رییس بانک مرکزی ترکیه به امضا رسید.

باید یادآور شد که آمریت محترم منابع بشری د افغانستان بانک با بانکهای مرکزی امارات متحده عربی، هندوستان، مالزی و سریلانکا نیز داخل تماس است و به زودی تفاهمنامه های همکاری های تخنیکي با بانکهای مذکور امضا خواهد شد که در نتیجه زمینه آموزش بیشتر را برای کارمندان د افغانستان بانک در پی خواهد داشت. □

که کارمندان محترم د افغانستان بانک با استفاده از فرصت های فراهم شده به غنای علمی و مسلکی خود افزوده و از تجارب نوین و اندوخته های مسلکی متخصصین محترم خارجی استفاده اعظمی نموده و در راستای استحکام و تقویت هرچه بیشتر نظام مالی و بانکی کشور که منتج به رشد و شکوفایی اقتصاد خواهد شد، تلاش می نمایند.

در همین حال بر اساس تفاهمنامه قرار است در حدود ۲۰۰ تن از کارمندان د افغانستان بانک از سوی متخصصین بانک مرکزی ترکیه در داخل کشور در عرصه های گوناگون پولی، مالی، بانکداری عصری و سایر بخش های اداری آموزش ببینند. تفاهمنامه فوق الذکر در حاشیه سفر

بانکوتهای مندرس در زون شمال حریق گردید

تاریخ ۱۳۹۳/۱/۱۰ هیئت متشکل از نمایندگان محترم مشرانو جرگه، ولسی جرگه، نماینده وزارت محترم مالیه، نماینده محترم ریاست قضایی دولت، نماینده محترم ریاست امنیت ملی، آمر نمایندگی زون شمال شرق د افغانستان بانک، آمر عمومی عملیات بانکی، نمایندگان اداره محترم ناظر کُل د افغانستان بانک، معاون عملیات بانکی در امور نشر و مراقبت بانکوت ها، نماینده وزارت محترم عدلیه تحت ریاست

بانک جهت سهولت در معاملات پولی پروسه جمعآوری پول های مندرس افغانی را از طریق غرفه های ایجاد شده در مرکز و نمایندگی های د افغانستان بانک در زون های هفت گانه و همچنان بانک های خصوصی و دولتی به طور دوامدار با پول جدید مبادله و بعداً آنها جمعآوری و توسط صرافان این بانک به صورت دقیق کنترل و بعد از تفکیک انواعیه آماده حریق می نمایند. به سلسله حریق بانکوت های مندرس به

این یک امر طبیعی است که هر جنس در اثر استفاده زیاد فرسود می شود و سر انجام باید آنها به نحوی از میان برداشت. به همین شکل بانکوتهای در دوران نیز از این امر مستثنی نیست. باید افزود که در سایر کشورها پول های مندرس را به دو شیوه از دوران خارج میکنند. بانکوتهای مندرس (فرسوده) یا حریق می گردند و یا از طریق تریشل به پارچه های بسیار کوچک تبدیل گردیده، نابود می گردند. به همین ترتیب د افغانستان

فرسایش زود هنگام آن جلوگیری به عمل آید."

در ادامه هیئت موظف، پروسه کنترل و شمارش پول های مندرس را با دقت تمام و شفافیت کامل و با حوصله مندی ملاحظه نموده و شاهد حریق جمعاً ۱،۰۰۲،۰۰۰،۰۰۰ افغانی که ۳۷۴،۰۰۰،۰۰۰ افغانی آنرا بانکنوتهای هزار افغانیگی و متباقی مبلغ ۶۲۸،۰۰۰،۰۰۰ افغانی را پنجصد افغانیگی تشکیل میداد، بودند.

در این پروسه نمایندگان محترم مقام ولایت بلخ و ژورنالیستان رسانه های خصوصی و دولتی حضور داشتند. □

گزارش زیرک ملیا

طبق سیاست های معقول پولی ارزش خود را در یک دهه اخیر در مقابل سایر اسعار به خوبی حفظ نموده است.

متعاقباً محترم عطا محمد نور والی ولایت بلخ در قسمت جمعآوری بانکنوتهای مندرس و کهنه و همچنان حفظ و نگهداشت آن صحبت نموده گفت: " پول های مندرس و کهنه ای که در معاملات روز مره، هموطنان ما را دچار مشکلات می سازد همواره از جانب د افغانستان بانک و سایر بانک های کشور جمعآوری گردیده و مشکلات مردم از این رهگذر رفع میگردد و همچنان از مردم عزیز ما خواست تا در حفظ و نگهداشت پول افغانی که نشاندهنده هویت ملی ماست تلاش نمایند، تا از

محترم الحاج محمد عیسی طراب معاون دوم د افغانستان بانک عازم ولایت بلخ، شهر مزار شریف گردیدند. هیئت مذکور ابتدا ملاقاتی با محترم عطا محمد نور والی ولایت بلخ داشتند. در این ملاقات نخست محترم الحاج محمد عیسی طراب معاون دوم د افغانستان بانک هدف سفر شان را به والی ولایت بلخ واضح ساخته و در مورد ضرورت حریق پول های مندرس در چوکات قانون د افغانستان بانک معلومات همه جانبه ارائه نموده و از روند ترویج پول افغانی و جلوگیری استفاده اسعار خارجی در ولایت بلخ به قدردانی یاد آوری نموده گفت که پول افغانی از جمله پولهای با ثبات در منطقه بوده که

دمنځنی اوسهیلی اسیا هېوادونو ترمنځ د افغانستان ارزښت

یادوولو وړ دی لکه د منځنۍ اسیا
څخه سهیلی اسیا ته د انرژۍ د مزو
غځول، له ازبکستانه د افغانستان له
لارې ترکمنستان ته د اورګادی
پټلۍ، همدا رنگه د اورګاډۍ پټلۍ
چې ښایي د تاجکستان څخه تر
پاکستان او ایرانه پورې وغځول شي
او د فارس خلیج او د هند تر
سمندر پورې زموږ توکي رسېږي،
چې پر بنسټ یې زموږ د هېوادونو
تر منځ راشه درشه زیاتیدلای شي او
همدا راز د وریشمو لاره چې تر
اروپا پورې د دې سیمې د هېوادونو
سوداګریز توکي ولېږدوي.

د افغانستان لپاره د ترکمنستان،
تاجکستان، قرغزستان او قزاقستان او
په تیره بیا روسیې په څیر هېوادونو د
اقتصادی دروازو پرانستل په سیمه کې
د اقتصادي همکاريو د بنسټ زمینه
برابره کړې. د افغانستان لپاره یو ستر
طبیعی امتیاز ترانزیت دی چې په
ټرانزیتی تړونونو او پېښو کې ګډون د
افغانستان لپاره ډیر ګټور دی. اوس د
دارنگ موافقو په شتون سره
افغانستان کولای شي خپل دریځ
لایواړی کړي او لدې لارې خپل

هېواد د اسیایي هېوادونو د
سوداګرۍ په مرکز بدل کړي چې
په دې برخه لاندې بیلګې د

د منځنۍ او سهیلی اسیا د هېوادونو
او د افغانستان ترمنځ سوداګریزې
اړیکې دې ته لاره هواروي چې دا

ټيكاو ډاډمن كړي.

افغانستان بايد د پاکستان، منځنۍ او سهيلي آسيا او د روسيې په نښلولو كې له فرصتونو څخه د استفادې لپاره په خپله د گڼو پروژو د طراحي، عملي كيدو او څارنې جوگه وي، كله كله ډېر هېوادونه له افغانستان سره په اقتصادي همكاريو ټينگار كوي، په داسې حال كې چې زمونږ ديپلوماسۍ بايد ډېره فعاله وي په تيره بيا په سيمه كې بايد گڼې نوښتونه وكړي زياتره داسې وي چې افغانان نوښت نه كوي. دوى يوازې په دوه حالاتو كې عمل كوي، لومړى هغه مهال عمل كوي چې بل څوك وړانديز وكړي او يا هم له دوى څخه غوښتنه وكړي.

دا ډېر ښه فرصتونه دي په تيره بيا د منځنۍ اسيا د هېوادونو او د روسيې اوسنۍ حالت استثنايي فرصتونه دي چې له دې فرصتونو څخه پوره استفاده كول په كار دي بايد وويل شي چې په لنډ مهال كې له دې رامنځته شوو فرصتونو بايد استفاده وشي او د منځنۍ اسيا له هېوادونو سره د اړيكو له اوسنۍ كچې هم پوره استفاده وشي او د دې اړيكو د

غوړولو او له هغو څخه د رېښتينې گټې اخيستنې د كللك هوډ اړتيا هم له هر وخت زياته اوس د افغانستان لپاره ضروري گڼل كيري.

زما په آند افغانستان هله كولای شي؛ د يوې رښتينې اقتصادي ودې په لور حركت وكړي چې د خپلو اقتصادي ستونزو لپاره د يوې افغانۍ حل لارې په فكر كې شي؛ د لمړي گام په توگه بايد په سر كې د لگښتونو لپاره معقولې عايداتې سرچينې ولټول شي، كه په لنډو پي ووايم د ملي بودجې په چوكاټ كې د مصرف او عايد ترمنځ د بيلانس يا انډول رامنځ ته كېدل او بيا د داسې يوې ملي اقتصادي تگلارې غوره كول چې په لنډ مهال، منځ مهال او اوږد مهال كې د افغانستان اقتصادي ليدلوري څرگند كړي. بهتره ده چې افغانستان او افغانۍ نظام، هغه كه د هرچا لخوا اداره كيږي، بايد اقتصادي اجندا ورخپله كړي د دې معنا دا ده چې د افغانستان د نظام هر فعاليت، هر سياسي تفكر او هره ملي اجندا او حتي د نظام تشكيل دې اقتصادي شي. د ترانزيتونو تر ټولو ډېر امكانات زموږ هېواد لري.

زمونږ هېواد تر ۶۰۰۰ زيات كانۍ زيرمې لري چې پكې په ملياردونو ډالره پانگه اچونه كيدلای شي د روسيې او منځنۍ اسيا د هېوادونو تر ټولو لوى آرمان دا دی چې دوى د افغانستان له لارې بحر ته لار پيدا كړي، په همدې توگه چين، هند او پاکستان چې هر يو غواړي له منځنۍ اسيا، ايران او عربى خليج سره د ځمكې له لارې تړون پيدا كړي، دا ټولې لارې پر افغانستان تيرې شوى دي، كه د ترانزيتونو لينونه يوځل فعال شي بيا به د تل لپاره په افغانستان كې د جگړو لوبه ختمه شي.

چين او هند په خپل راتلونكى لس كلن ستراتيژيک پرمختيايي پلان كې، په پام كې لري چې د خليج او ايران نفتو او ماركيټونو ته ځمكنۍ لاره پيدا كړي او دغه لاره له افغانستان څخه تيره شوې ده، په اوس وخت كې چين او هند چې عربى نفت د بحر له لارې راوړي كم له كمه ۲۰ تر ۲۵ ورځو وخت نيسي په سلگونو مليون ډالره پي مصرف كيږي او د وخت عنصر نه يوازې دې هېوادونو، بلكې د ټولې نړۍ هېوادونو ته سخت ارزښت

لری، په نورو هېوادونو کې د وخت ارزښت د نقدی پانګې تر ارزښت زیات بلل کیږی، که چېرې دغه د ځمکې ترانزیت د افغانستان له لارې ایران او عربی خلیج ته وښلول شی، نو د نفتو د انتقال لګښت به ۸۰ فیصد رابښکته شی او د وخت له پلوه به ټول ټال ۶ ورځې مزل وی، چې دا کار افغانستان ته په ملیاردونو ډالره ګټه راوړلی شی. په همدې توګه که د منځنۍ اسیا او روسیې هېوادونه د افغانستان او پاکستان له لارې سمندر ته لاره پیدا کړی، نو د سولې او دایمي ثبات د ټینګښت ترڅنګ یې په ملیونونو ډالره په کمال کې ګټه افغانستان او پاکستان ته راوړلی شی. د منځنۍ اسیا هېوادونه خپل اقتصادي ماسټر پلان تر هغو نشی تطبیقولی، ترڅو پورې چې د افغانستان له لارې بحر ته لاره پیدا نکړی.

افغانستان د اسیا-اروپا براعظمنو په څلورو لارو کې د افغانستان مهم موقعیت، د لویدیځ، ختیځ او د مرکزي او جنوبی اسیا د هېوادونو د بډایه مارکیټونو ترمنځ د ترانزیت او سوداګرۍ لپاره یو طبیعي ځمکنی ټول

ګڼل کیږی. او کولای شي د اروپا او اسیا د اقتصادي مرکزونو ترمنځ د سوداګریزو او ترانسپورتي ارتباطي لارو د پرمختګ په برخه کې ګټور واقع شي. او په ټوله سیمه کې د سوداګرۍ او سوداګریزو راکړو او ورکړو لپاره د افغانستان د مرکزي موقعیت د بیرته ترلاسه کولو په خاطر، سترګامونه پورته شی. د اسیا او اروپا سیمو ترمنځ د ترانزیت او د سوداګرۍ د جریان لپاره د اسانتیاوو د برابرولو په موخه، به زموږ د هېواد سرکونه او لویې لارې د اورګاډو پټلۍ او سرحدي ترانسپورتي بنسټونه پراختیا ومومي، اوس افغانستان چمتو دی چې د انرژي د لېږد، د اور ګاډو د پټلیو او سرکونو د ترانسپورت، ارتباطاتو او د سوداګرۍ د پرمختیا د تسهیل له لارې د جنوبی اسیا په شمول د اسیا-اروپا په براعظمنو کې د اقتصادي همکاريو او ودې د چټکتیا په برخه کې مرسته وکړي.

د ورېښمو د لارې بیا رغاونه او پرمختګ چې افغانستان یې یوه برخه بلل کیږي، نه یوازې د سیمه ییزې همکارۍ او ملتیا لپاره بې سارې

فرصتونه برابروي، بلکې د نړیوالې اقتصادي ودې او امنیت په لار کې هم ګټوره واقع کیږي. له رښتینو همکاريو سره سم د ورېښمو د لارې د بیارغونې او د اروپا-آسیا د یو نوي داخلي اقتصادي جوړښت د رامنځ ته کولو په برخه کې ګټور واقع کیږي او افغانستان په اسیا کې د انرژي لوی تولید کوونکی او مصرفوونکی سره نښلوی. د کاسا هزار پروژې په وسیله د منځنۍ اسیا بریښنا د افغانستان له لارې جنوبی اسیا ته انتقالیږي. □

عبدالحفیظ شاهین

منابع:

www.president.gov.com

www.pa.azadiradio.org

www.afdiplomacy.a

مروری بر یک دهه فعالیت های سکتور بانکی افغانستان و نظارت امور مالی د افغانستان بانک

تاریخچه:

سیستم بانکداری افغانستان قبلاً متشکل از شش بانک دولتی بود که شامل دو بانک تجارتی هر یک بانک ملی و پشته تجارتی بانک و چهار بانک اختصاصی هریک بانک انکشاف صنعتی، بانک انکشاف صادرات، بانک انکشاف زراعتی و بانک رهنی و تعمیراتی میگردید که فعالیت های آنها عمدتاً در کابل ارائه میشد. د افغانستان بانک بحیث بانک مرکزی دارای مقررات احتیاطی برای نظارت بانکها

نبود و قانون پول و بانکداری وظایف اساسی و صلاحیت های بانک مرکزی را بطور کامل دربر نمیگرفت. پس از تصویب قانون بانکداری در سال ۲۰۰۳ که در آن صلاحیت ثبت و ارائه جواز بانکی و نظارت بانکها به دافغانستان بانک منسوب گردید و چارچوب قانونی برای فعالیت بانکهای تجارتی در قانون مذکور تسجیل گردید، دیپارتمنت نظارت امور مالی در اواخر سال مذکور جهت تنظیم و نظارت سیستم مالی کشور تأسیس گردید. بعداً

از جمله شش بانک دولتی که قبلاً موجود بود به تعداد چهار بانک آن به اثر عدم حضور فعال شان در سیستم مالی جواز مجدد فعالیت دریافت نکردند اما بانک ملی، پشته بانک و بانک انکشاف صادرات جواز مجدد فعالیت دریافت نمودند که بعداً بانک انکشاف صادرات با پشته بانک مدغم گردید. اولین اجازه بانکی به فروع استندرد چارترد بانک و نشنل بانک پاکستان و اولین جواز بانکی به فرست مایکروفایننس بانک (بانک قرضه های

کوچک) داده شد.

هدف نظارت امور مالی:

داشتن یک سیستم مالی سالم و با ثبات در افغانستان جایکه بانکها و سیستم مالی خدمات موجه و محصولات بانکداری اسلامی را مطابق به قانون، مقررات، پالیسی ها و طرز العمل های مناسب و با طرز اداره خوب عرضه نمایند، فعالیت های بانکداری بطور سالم و مصون اجرا گردد و امانات مردم مصون باشد.

گسترش سکتور بانکداری و نظارت امور مالی:

با ارائه جواز فعالیت از سوی بانک مرکزی برای بانکهای تجارتي، سیستم مالی بطور سریع گسترش یافت و موازی با رشد و تکامل فعالیت های سکتور بانکداری، آمریت نظارت امور مالی نیز رشد قابل ملاحظه را طی یک دهه گذشته در پی داشته است. در سال ۲۰۰۳ مدیریت نظارت امور مالی متشکل از ۱۲ کارمند بود که در ابتداء بلدیته کامل به نظارت بانکها نداشتند. در سالهای بعدی کوشش نهائی بعمل آمد تا تعداد کارمندان افزایش یابد و کیفیت کاری آنها نیز بهتر گردد. یک برنامه استخدام کارمندان جهت ازدیاد تعداد کارمندان نظارت روی دست گرفته شد و توأم با آن برنامه های آموزشی بشمول آموزش های آنلاین، برنامه های کار عملی و تدریس های صنفی هم در داخل و هم در خارج کشور براه انداخته شد. برنامه های آموزشی مذکور عمدتاً روی مسائل نظارت بانکها متمرکز بود که موضوعاتی مانند تحلیل های مالی، تحلیل کربدت / قرضه دهی، مدیریت سیالیت، قانون و مقررات، مدیریت دارایی / بدهی، و مهارت های کمیوتر را دربر میگرفت. بین سالهای

۲۰۰۳ و ۲۰۰۸ قانون و مقررات بانکداری تصویب و مرعی الاجراء قرار داده شد، مطالبات اساسی برای راپوردهی بانکی وضع گردید، نظارت های داخل ساحوی سالانه و

درجدول ذیل تعداد فعلی فروع و سهولت های بانکی در سکتور بانکداری کشور منعکس گردیده است. اقلام عمده مالی سکتور بانکی

سهمولت های بانکی فراهم شده	تعداد	ولایت کابل	سایر ولایات
فروع با ارائه تسهیلات کامل	۲۰۲	۷۶	۱۲۶
فروع با ارائه تسهیلات محدود (مثلاً قرضه اجراء نمیشود)	۱۸۸	۸۵	۱۰۳
سهولت نوع ۲۱ (اجراء قرضه دهی انجام میشود ولی پرداخت صورت نمیگیرد)	۱۰	۰	۱۰
ماشین های اتومات صرافی	۱۱۸	۸۶	۳۲
محل های فروش (POS)	۲۶۵	۱۸۳	۸۲
سهولت نوع ۲۴ (پرداخت پول نقد)	۴۴	۱۲	۳۲
سهولت نوع ۲۵ (اخذ پول نقد درحساب شخص دیگر)	۳۵	۱۹	۱۶
مجموع	۸۶۲	۴۶۱	۴۰۱

تحلیل های ربعوار خارج ساحه براه انداخته شد، رهنمود برای پالیسی و طرز العمل های نظارت داخل ساحه ترتیب و توأم با برنامه های آموزشی ارائه گردید. هرچند سکتور بانکی در افغانستان نسبتاً جوان میباشد با آنهم سیستم مالی افغانستان متشکل از انواع مختلف مؤسسات مالی میباشد که فعلاً ۱۶ بانک تجارتي و ۶ درپچه بانکداری اسلامی، ۴ کمپنی بیمه، ۶ مؤسسه قرضه های کوچک، ۲ مؤسسه پول الکترونیکی، ۵۱۷ فراهم کنندگان خدمات پولی با ۲۱۵ شعبات نمایندگی و ۱۵۶۲ مبادله کنندگان اسعار خارجی را دربر میگیرد.

ارقام مالی سیستم بانکی کشور نشان میدهد که از قرار ماه فبروری سال ۲۰۱۴ مجموع دارایی های سکتور بانکی به ۲۴۴.۱۶۰ میلیارد افغانی، مجموع سرمایه به ۳۰.۴۵۹ میلیارد افغانی و مجموع امانات به ۲۰۴.۸۷۶ میلیارد افغانی میرسد. بانکها بطور مجموعی بالغ بر ۴۶.۱۷۴ میلیارد افغانی را بطور قرضه برای حدود ۶۴.۵ هزار مقروضین اعطاء نموده اند و این درحالیست که تعداد امانت گذاران بالغ بر ۲.۶ میلیون نفر می شود. محمد عارف سالک وظیفه هم باید مشخص شود □

د افغانستان د بانکدارۍ قانون

د پلټنې رپوټونه

پنځه څلویښتمه ماده

(۱) بانک مکلف دی د خپلې ادارې او فعالیت، او د خپلو تابع شرکتونو د لاس رسی وړ وجوهو د موجودیت، د دیونو د ورکړې او احتمالي ګټو رپوټ د افغانستان بانک ته ورکړي، دغه رپوټ، د هغه د شکل او تفصیل او د زماني واټنونو مطابق چې د د افغانستان بانک یې د اړوند مقرراتو سره سم تجویزوي، برابر او وړاندې کيږي.

(۲) داخلي بانک او تابع شرکت یې د د افغانستان بانک د پلټونکو یا هغه بررسان په واسطه چې د د افغانستان بانک لخوا انتصابیږي، تفتیش کيږي.

دغه بررسان کېدای شي د بل هېواد په کارمندانو کې چې په هغه هېواد کې د بانکي فعالیتونو د پولې یا احتیاطي څارنې دنده لري شامل وي او د یوه غیر مېشت بانک د تابع شرکت، فرع یا داخلي نمایندګۍ چې مرکزي دفتر یې په هغه هېواد کې واقع وي یا د یوه داخلي بانک پلټنه چې په دا ډول غیر مېشت بانک کې د واکمنې استحقاقي ونډې لرونکی وي یا د داخلي بانک پلټنه چې دغه ډول غیر مېشت بانک په هغه کې د واکمنې استحقاقي ونډې لرونکی وي، د پلټنې مسؤلیت په غاړه

واخلي.

(۳) د د افغانستان بانک او بررسان یې د پلټنې په بهیر کې د دې مادې (۲) فقرې مطابق د لاندې واکونو لرونکي دي:

۱- د بانک یا یې د تابع شرکت دفتر ته ننوتل او د بانک یا د تابع شرکت د حسابونو، دفترونو، مدارکو او نورو سوابقو څیړنه.

۲- د بانک یا یې د تابع شرکت له مدیرانو، کارمندانو او نمایندګانو څخه د بانک یا یې د تابع شرکت د ادارې او اړوندو فعالیتونو په هکله د اطلاع تر لاسه کول.

۳- د د افغانستان بانک کولای شي د ارزونې په منظور د بانک یا یې د تابع شرکتونو دفترونو، حسابونو او ثبتونو ته د لاس رسی په غرض، د لزوم په صورت کې له امنیتي ځواکونو څخه د زور او قوې د استعمال غوښتنه وکړي.

۴- د غیر مېشت بانک فروعو او داخلي نمایندګي مکلف دي د خپلې ادارې او فعالیت په هکله رپوټونه، برابر او د د افغانستان بانک ته یې وړاندې کړي، دغه رپوټونه، د هغه ډول (شکل) او تفصیل مطابق او په هغو زماني واټنونو کې چې د د افغانستان بانک یې د اړوندو مقرراتو مطابق، تجویزوي، برابر او وړاندې کيږي. د دې مادې په (۲) او

(۳) فقره کې د درج شوي مفاد مطابق، فرع او د نمایندګۍ دفتر د د افغانستان بانک د پلټونکو یا د هغه پلټونکي په واسطه چې د د افغانستان بانک لخوا انتصابیږي، په سیمه کې تر پلټنې لاندې نیول کيږي.

۵- داخلي بانک او د هغه له تابع شرکتونو، فروعو یا د نمایندګیو له دفترونو څخه هر یو یې مکلف دی، د د افغانستان بانک پلټونکو او هغو بررسانو ته چې د د افغانستان بانک لخوا انتصابیږي د ننوتلو اجازه ورکړي او د دندو په سرته رسولو کې یې په بشپړه توګه همکاري وکړي.

۶- د د افغانستان بانک نشي کولای د اشخاصو یا د سازمانونو د غوښتنې پر بنسټ په پلټنې، د رپوټ په برابرولو او اطلاعاتو لاس پورې کړي. د بهرني بانک تنظیمونکي، پدې قانون کې درج شوی حکم یا د واکمنې محکمې حکم لدې امر څخه مستثنی دي.

۷- د د افغانستان بانک کولای شي د خپلې پلټنې رپوټ برابر او یوه نسخه یې د بانک، د هغه تابع شرکت، فرع یا یې د نمایندګۍ د دفتر د پلټنې له پایسته رسېدو وروسته په یوه میاشت کې بانک یا نوموړي دفتر ته واستوي. □

نفوس او د نفوسو د معياري نظري ځانګړتياوې

د تولید په عواملو کې کار یو مهم لامل دی چې د یو هېواد په نفوس انحصار لري په کوم هېواد کې چې نفوس ډېر وي کارېګر هم ډیر وي او د کوم هېواد نفوس چې کم وي د کارېګرو شمېر یې هم کم وي. یوه خبره د یادونې وړ ده چې په یو هېواد کې د شتمنۍ پیدایښت د کارګرو په شمېر نه بلکې د کارګرو په جسماني او ذهني وړتیا پورې اړه لري. امکان لري چې په یو هېواد کې د اوسیدونکو شمېر ډېر وي خو د شتمنۍ د پیدایښت له کبله وروسته پاتې وي د ساري په ډول د هندوستان نفوس د امریکا په پرتله ډېر دی، خو د امریکا نفوس ډېره شتمنۍ لاسته راوړي نسبت هندوستان ته. په اوسني وخت کې د نفوس مسئله د نورو اقتصادي مسایلو په څیر ډیره مهمه ده د کومو هېوادونو نفوس چې ډېر وي په هغه هېوادونو کې ګڼ شمېر اقتصادي او ټولنیزې ستونزې شتون لري. نو له همدې کبله په اتلسمه زیږدیزه پیړۍ کې اقتصاد پوهانو دې مسئلې ته ځانګړې پاملرنه وکړه او د نفوس په اړه یې ځانګړي نظریات ورکړي دي. مالتس یو انګلیسي عالم ؤ چې د نفوسو په اړه یې څېړنه ترسره کړې دی. د نوموړي په وخت کې کارګران په ستونزو کې ول ځکه د هغوي اجوره کمه وه، د توکو بیه لوړه وه، ماشینونه د کارګرانو ځای ونیوه، نو له دې کبله کارګران بیکاره شول.

مالتس د کارګرانو دغه حالت ته پاملرنه وکړه د هغوي د بې وزلۍ او افلاس د معلومولو لپاره اراده وکړه، د دې کار د ترسره کولو لپاره هغه د نړۍ ډېرو هېوادونو ته سفرونه وکړل او خپل نظریات یې په یوه مقاله (د نفوسو په اصولو یوه مقاله) کې څرګند کړل چې په کال ۱۷۹۸ کې خپره شوه. له نور څېړنه او تاریخي شواهدو وروسته یو ځل بیا په کال ۱۸۰۳ کې خپره شوه. مالتس په خپل نظر داسې څرګند کړو: له یوې خوا د ځمکې کچه ثابت دی چې ورسره د خوراکي توکو د پیدا کیدو وسایل محدود دي، خو له بلې خوا انساني نسل په تیزۍ سره زیاتوالی مومي او که د دغه زیاتوالي مخه ونه نیول شي قحطي به رامنځته شي. د نوموړي په مقاله کې لاندې ټکي شامل دي:

۱. د نفوسو او خوراکي توکو د تولید ډیرښت: د نفوس ډیرښت، د خوراکي توکو په پرتله ډېر دی. مالتس یو حسابدان هم و چې خپله خبره یې د ریاضي په ژبه څرګنده کړې ده. د یو هېواد د نفوس د ډیرښت هندسي سلسله ده ۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۳۰-۳۱-۳۲-۳۳-۳۴-۳۵-۳۶-۳۷-۳۸-۳۹-۴۰-۴۱-۴۲-۴۳-۴۴-۴۵-۴۶-۴۷-۴۸-۴۹-۵۰-۵۱-۵۲-۵۳-۵۴-۵۵-۵۶-۵۷-۵۸-۵۹-۶۰-۶۱-۶۲-۶۳-۶۴-۶۵-۶۶-۶۷-۶۸-۶۹-۷۰-۷۱-۷۲-۷۳-۷۴-۷۵-۷۶-۷۷-۷۸-۷۹-۸۰-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴-۸۵-۸۶-۸۷-۸۸-۸۹-۹۰-۹۱-۹۲-۹۳-۹۴-۹۵-۹۶-۹۷-۹۸-۹۹-۱۰۰-۱۰۱-۱۰۲-۱۰۳-۱۰۴-۱۰۵-۱۰۶-۱۰۷-۱۰۸-۱۰۹-۱۱۰-۱۱۱-۱۱۲-۱۱۳-۱۱۴-۱۱۵-۱۱۶-۱۱۷-۱۱۸-۱۱۹-۱۲۰-۱۲۱-۱۲۲-۱۲۳-۱۲۴-۱۲۵-۱۲۶-۱۲۷-۱۲۸-۱۲۹-۱۳۰-۱۳۱-۱۳۲-۱۳۳-۱۳۴-۱۳۵-۱۳۶-۱۳۷-۱۳۸-۱۳۹-۱۴۰-۱۴۱-۱۴۲-۱۴۳-۱۴۴-۱۴۵-۱۴۶-۱۴۷-۱۴۸-۱۴۹-۱۵۰-۱۵۱-۱۵۲-۱۵۳-۱۵۴-۱۵۵-۱۵۶-۱۵۷-۱۵۸-۱۵۹-۱۶۰-۱۶۱-۱۶۲-۱۶۳-۱۶۴-۱۶۵-۱۶۶-۱۶۷-۱۶۸-۱۶۹-۱۷۰-۱۷۱-۱۷۲-۱۷۳-۱۷۴-۱۷۵-۱۷۶-۱۷۷-۱۷۸-۱۷۹-۱۸۰-۱۸۱-۱۸۲-۱۸۳-۱۸۴-۱۸۵-۱۸۶-۱۸۷-۱۸۸-۱۸۹-۱۹۰-۱۹۱-۱۹۲-۱۹۳-۱۹۴-۱۹۵-۱۹۶-۱۹۷-۱۹۸-۱۹۹-۲۰۰-۲۰۱-۲۰۲-۲۰۳-۲۰۴-۲۰۵-۲۰۶-۲۰۷-۲۰۸-۲۰۹-۲۱۰-۲۱۱-۲۱۲-۲۱۳-۲۱۴-۲۱۵-۲۱۶-۲۱۷-۲۱۸-۲۱۹-۲۲۰-۲۲۱-۲۲۲-۲۲۳-۲۲۴-۲۲۵-۲۲۶-۲۲۷-۲۲۸-۲۲۹-۲۳۰-۲۳۱-۲۳۲-۲۳۳-۲۳۴-۲۳۵-۲۳۶-۲۳۷-۲۳۸-۲۳۹-۲۴۰-۲۴۱-۲۴۲-۲۴۳-۲۴۴-۲۴۵-۲۴۶-۲۴۷-۲۴۸-۲۴۹-۲۵۰-۲۵۱-۲۵۲-۲۵۳-۲۵۴-۲۵۵-۲۵۶-۲۵۷-۲۵۸-۲۵۹-۲۶۰-۲۶۱-۲۶۲-۲۶۳-۲۶۴-۲۶۵-۲۶۶-۲۶۷-۲۶۸-۲۶۹-۲۷۰-۲۷۱-۲۷۲-۲۷۳-۲۷۴-۲۷۵-۲۷۶-۲۷۷-۲۷۸-۲۷۹-۲۸۰-۲۸۱-۲۸۲-۲۸۳-۲۸۴-۲۸۵-۲۸۶-۲۸۷-۲۸۸-۲۸۹-۲۹۰-۲۹۱-۲۹۲-۲۹۳-۲۹۴-۲۹۵-۲۹۶-۲۹۷-۲۹۸-۲۹۹-۳۰۰-۳۰۱-۳۰۲-۳۰۳-۳۰۴-۳۰۵-۳۰۶-۳۰۷-۳۰۸-۳۰۹-۳۱۰-۳۱۱-۳۱۲-۳۱۳-۳۱۴-۳۱۵-۳۱۶-۳۱۷-۳۱۸-۳۱۹-۳۲۰-۳۲۱-۳۲۲-۳۲۳-۳۲۴-۳۲۵-۳۲۶-۳۲۷-۳۲۸-۳۲۹-۳۳۰-۳۳۱-۳۳۲-۳۳۳-۳۳۴-۳۳۵-۳۳۶-۳۳۷-۳۳۸-۳۳۹-۳۴۰-۳۴۱-۳۴۲-۳۴۳-۳۴۴-۳۴۵-۳۴۶-۳۴۷-۳۴۸-۳۴۹-۳۵۰-۳۵۱-۳۵۲-۳۵۳-۳۵۴-۳۵۵-۳۵۶-۳۵۷-۳۵۸-۳۵۹-۳۶۰-۳۶۱-۳۶۲-۳۶۳-۳۶۴-۳۶۵-۳۶۶-۳۶۷-۳۶۸-۳۶۹-۳۷۰-۳۷۱-۳۷۲-۳۷۳-۳۷۴-۳۷۵-۳۷۶-۳۷۷-۳۷۸-۳۷۹-۳۸۰-۳۸۱-۳۸۲-۳۸۳-۳۸۴-۳۸۵-۳۸۶-۳۸۷-۳۸۸-۳۸۹-۳۹۰-۳۹۱-۳۹۲-۳۹۳-۳۹۴-۳۹۵-۳۹۶-۳۹۷-۳۹۸-۳۹۹-۴۰۰-۴۰۱-۴۰۲-۴۰۳-۴۰۴-۴۰۵-۴۰۶-۴۰۷-۴۰۸-۴۰۹-۴۱۰-۴۱۱-۴۱۲-۴۱۳-۴۱۴-۴۱۵-۴۱۶-۴۱۷-۴۱۸-۴۱۹-۴۲۰-۴۲۱-۴۲۲-۴۲۳-۴۲۴-۴۲۵-۴۲۶-۴۲۷-۴۲۸-۴۲۹-۴۳۰-۴۳۱-۴۳۲-۴۳۳-۴۳۴-۴۳۵-۴۳۶-۴۳۷-۴۳۸-۴۳۹-۴۴۰-۴۴۱-۴۴۲-۴۴۳-۴۴۴-۴۴۵-۴۴۶-۴۴۷-۴۴۸-۴۴۹-۴۵۰-۴۵۱-۴۵۲-۴۵۳-۴۵۴-۴۵۵-۴۵۶-۴۵۷-۴۵۸-۴۵۹-۴۶۰-۴۶۱-۴۶۲-۴۶۳-۴۶۴-۴۶۵-۴۶۶-۴۶۷-۴۶۸-۴۶۹-۴۷۰-۴۷۱-۴۷۲-۴۷۳-۴۷۴-۴۷۵-۴۷۶-۴۷۷-۴۷۸-۴۷۹-۴۸۰-۴۸۱-۴۸۲-۴۸۳-۴۸۴-۴۸۵-۴۸۶-۴۸۷-۴۸۸-۴۸۹-۴۹۰-۴۹۱-۴۹۲-۴۹۳-۴۹۴-۴۹۵-۴۹۶-۴۹۷-۴۹۸-۴۹۹-۵۰۰-۵۰۱-۵۰۲-۵۰۳-۵۰۴-۵۰۵-۵۰۶-۵۰۷-۵۰۸-۵۰۹-۵۱۰-۵۱۱-۵۱۲-۵۱۳-۵۱۴-۵۱۵-۵۱۶-۵۱۷-۵۱۸-۵۱۹-۵۲۰-۵۲۱-۵۲۲-۵۲۳-۵۲۴-۵۲۵-۵۲۶-۵۲۷-۵۲۸-۵۲۹-۵۳۰-۵۳۱-۵۳۲-۵۳۳-۵۳۴-۵۳۵-۵۳۶-۵۳۷-۵۳۸-۵۳۹-۵۴۰-۵۴۱-۵۴۲-۵۴۳-۵۴۴-۵۴۵-۵۴۶-۵۴۷-۵۴۸-۵۴۹-۵۵۰-۵۵۱-۵۵۲-۵۵۳-۵۵۴-۵۵۵-۵۵۶-۵۵۷-۵۵۸-۵۵۹-۵۶۰-۵۶۱-۵۶۲-۵۶۳-۵۶۴-۵۶۵-۵۶۶-۵۶۷-۵۶۸-۵۶۹-۵۷۰-۵۷۱-۵۷۲-۵۷۳-۵۷۴-۵۷۵-۵۷۶-۵۷۷-۵۷۸-۵۷۹-۵۸۰-۵۸۱-۵۸۲-۵۸۳-۵۸۴-۵۸۵-۵۸۶-۵۸۷-۵۸۸-۵۸۹-۵۹۰-۵۹۱-۵۹۲-۵۹۳-۵۹۴-۵۹۵-۵۹۶-۵۹۷-۵۹۸-۵۹۹-۶۰۰-۶۰۱-۶۰۲-۶۰۳-۶۰۴-۶۰۵-۶۰۶-۶۰۷-۶۰۸-۶۰۹-۶۱۰-۶۱۱-۶۱۲-۶۱۳-۶۱۴-۶۱۵-۶۱۶-۶۱۷-۶۱۸-۶۱۹-۶۲۰-۶۲۱-۶۲۲-۶۲۳-۶۲۴-۶۲۵-۶۲۶-۶۲۷-۶۲۸-۶۲۹-۶۳۰-۶۳۱-۶۳۲-۶۳۳-۶۳۴-۶۳۵-۶۳۶-۶۳۷-۶۳۸-۶۳۹-۶۴۰-۶۴۱-۶۴۲-۶۴۳-۶۴۴-۶۴۵-۶۴۶-۶۴۷-۶۴۸-۶۴۹-۶۵۰-۶۵۱-۶۵۲-۶۵۳-۶۵۴-۶۵۵-۶۵۶-۶۵۷-۶۵۸-۶۵۹-۶۶۰-۶۶۱-۶۶۲-۶۶۳-۶۶۴-۶۶۵-۶۶۶-۶۶۷-۶۶۸-۶۶۹-۶۷۰-۶۷۱-۶۷۲-۶۷۳-۶۷۴-۶۷۵-۶۷۶-۶۷۷-۶۷۸-۶۷۹-۶۸۰-۶۸۱-۶۸۲-۶۸۳-۶۸۴-۶۸۵-۶۸۶-۶۸۷-۶۸۸-۶۸۹-۶۹۰-۶۹۱-۶۹۲-۶۹۳-۶۹۴-۶۹۵-۶۹۶-۶۹۷-۶۹۸-۶۹۹-۷۰۰-۷۰۱-۷۰۲-۷۰۳-۷۰۴-۷۰۵-۷۰۶-۷۰۷-۷۰۸-۷۰۹-۷۱۰-۷۱۱-۷۱۲-۷۱۳-۷۱۴-۷۱۵-۷۱۶-۷۱۷-۷۱۸-۷۱۹-۷۲۰-۷۲۱-۷۲۲-۷۲۳-۷۲۴-۷۲۵-۷۲۶-۷۲۷-۷۲۸-۷۲۹-۷۳۰-۷۳۱-۷۳۲-۷۳۳-۷۳۴-۷۳۵-۷۳۶-۷۳۷-۷۳۸-۷۳۹-۷۴۰-۷۴۱-۷۴۲-۷۴۳-۷۴۴-۷۴۵-۷۴۶-۷۴۷-۷۴۸-۷۴۹-۷۵۰-۷۵۱-۷۵۲-۷۵۳-۷۵۴-۷۵۵-۷۵۶-۷۵۷-۷۵۸-۷۵۹-۷۶۰-۷۶۱-۷۶۲-۷۶۳-۷۶۴-۷۶۵-۷۶۶-۷۶۷-۷۶۸-۷۶۹-۷۷۰-۷۷۱-۷۷۲-۷۷۳-۷۷۴-۷۷۵-۷۷۶-۷۷۷-۷۷۸-۷۷۹-۷۸۰-۷۸۱-۷۸۲-۷۸۳-۷۸۴-۷۸۵-۷۸۶-۷۸۷-۷۸۸-۷۸۹-۷۹۰-۷۹۱-۷۹۲-۷۹۳-۷۹۴-۷۹۵-۷۹۶-۷۹۷-۷۹۸-۷۹۹-۸۰۰-۸۰۱-۸۰۲-۸۰۳-۸۰۴-۸۰۵-۸۰۶-۸۰۷-۸۰۸-۸۰۹-۸۱۰-۸۱۱-۸۱۲-۸۱۳-۸۱۴-۸۱۵-۸۱۶-۸۱۷-۸۱۸-۸۱۹-۸۲۰-۸۲۱-۸۲۲-۸۲۳-۸۲۴-۸۲۵-۸۲۶-۸۲۷-۸۲۸-۸۲۹-۸۳۰-۸۳۱-۸۳۲-۸۳۳-۸۳۴-۸۳۵-۸۳۶-۸۳۷-۸۳۸-۸۳۹-۸۴۰-۸۴۱-۸۴۲-۸۴۳-۸۴۴-۸۴۵-۸۴۶-۸۴۷-۸۴۸-۸۴۹-۸۵۰-۸۵۱-۸۵۲-۸۵۳-۸۵۴-۸۵۵-۸۵۶-۸۵۷-۸۵۸-۸۵۹-۸۶۰-۸۶۱-۸۶۲-۸۶۳-۸۶۴-۸۶۵-۸۶۶-۸۶۷-۸۶۸-۸۶۹-۸۷۰-۸۷۱-۸۷۲-۸۷۳-۸۷۴-۸۷۵-۸۷۶-۸۷۷-۸۷۸-۸۷۹-۸۸۰-۸۸۱-۸۸۲-۸۸۳-۸۸۴-۸۸۵-۸۸۶-۸۸۷-۸۸۸-۸۸۹-۸۹۰-۸۹۱-۸۹۲-۸۹۳-۸۹۴-۸۹۵-۸۹۶-۸۹۷-۸۹۸-۸۹۹-۹۰۰-۹۰۱-۹۰۲-۹۰۳-۹۰۴-۹۰۵-۹۰۶-۹۰۷-۹۰۸-۹۰۹-۹۱۰-۹۱۱-۹۱۲-۹۱۳-۹۱۴-۹۱۵-۹۱۶-۹۱۷-۹۱۸-۹۱۹-۹۲۰-۹۲۱-۹۲۲-۹۲۳-۹۲۴-۹۲۵-۹۲۶-۹۲۷-۹۲۸-۹۲۹-۹۳۰-۹۳۱-۹۳۲-۹۳۳-۹۳۴-۹۳۵-۹۳۶-۹۳۷-۹۳۸-۹۳۹-۹۴۰-۹۴۱-۹۴۲-۹۴۳-۹۴۴-۹۴۵-۹۴۶-۹۴۷-۹۴۸-۹۴۹-۹۵۰-۹۵۱-۹۵۲-۹۵۳-۹۵۴-۹۵۵-۹۵۶-۹۵۷-۹۵۸-۹۵۹-۹۶۰-۹۶۱-۹۶۲-۹۶۳-۹۶۴-۹۶۵-۹۶۶-۹۶۷-۹۶۸-۹۶۹-۹۷۰-۹۷۱-۹۷۲-۹۷۳-۹۷۴-۹۷۵-۹۷۶-۹۷۷-۹۷۸-۹۷۹-۹۸۰-۹۸۱-۹۸۲-۹۸۳-۹۸۴-۹۸۵-۹۸۶-۹۸۷-۹۸۸-۹۸۹-۹۹۰-۹۹۱-۹۹۲-۹۹۳-۹۹۴-۹۹۵-۹۹۶-۹۹۷-۹۹۸-۹۹۹-۱۰۰۰-۱۰۰۱-۱۰۰۲-۱۰۰۳-۱۰۰۴-۱۰۰۵-۱۰۰۶-۱۰۰۷-۱۰۰۸-۱۰۰۹-۱۰۱۰-۱۰۱۱-۱۰۱۲-۱۰۱۳-۱۰۱۴-۱۰۱۵-۱۰۱۶-۱۰۱۷-۱۰۱۸-۱۰۱۹-۱۰۲۰-۱۰۲۱-۱۰۲۲-۱۰۲۳-۱۰۲۴-۱۰۲۵-۱۰۲۶-۱۰۲۷-۱۰۲۸-۱۰۲۹-۱۰۳۰-۱۰۳۱-۱۰۳۲-۱۰۳۳-۱۰۳۴-۱۰۳۵-۱۰۳۶-۱۰۳۷-۱۰۳۸-۱۰۳۹-۱۰۴۰-۱۰۴۱-۱۰۴۲-۱۰۴۳-۱۰۴۴-۱۰۴۵-۱۰۴۶-۱۰۴۷-۱۰۴۸-۱۰۴۹-۱۰۵۰-۱۰۵۱-۱۰۵۲-۱۰۵۳-۱۰۵۴-۱۰۵۵-۱۰۵۶-۱۰۵۷-۱۰۵۸-۱۰۵۹-۱۰۶۰-۱۰۶۱-۱۰۶۲-۱۰۶۳-۱۰۶۴-۱۰۶۵-۱۰۶۶-۱۰۶۷-۱۰۶۸-۱۰۶۹-۱۰۷۰-۱۰۷۱-۱۰۷۲-۱۰۷۳-۱۰۷۴-۱۰۷۵-۱۰۷۶-۱۰۷۷-۱۰۷۸-۱۰۷۹-۱۰۸۰-۱۰۸۱-۱۰۸۲-۱۰۸۳-۱۰۸۴-۱۰۸۵-۱۰۸۶-۱۰۸۷-۱۰۸۸-۱۰۸۹-۱۰۹۰-۱۰۹۱-۱۰۹۲-۱۰۹۳-۱۰۹۴-۱۰۹۵-۱۰۹۶-۱۰۹۷-۱۰۹۸-۱۰۹۹-۱۱۰۰-۱۱۰۱-۱۱۰۲-۱۱۰۳-۱۱۰۴-۱۱۰۵-۱۱۰۶-۱۱۰۷-۱۱۰۸-۱۱۰۹-۱۱۱۰-۱۱۱۱-۱۱۱۲-۱۱۱۳-۱۱۱۴-۱۱۱۵-۱۱۱۶-۱۱۱۷-۱۱۱۸-۱۱۱۹-۱۱۲۰-۱۱۲۱-۱۱۲۲-۱۱۲۳-۱۱۲۴-۱۱۲۵-۱۱۲۶-۱۱۲۷-۱۱۲۸-۱۱۲۹-۱۱۳۰-۱۱۳۱-۱۱۳۲-۱۱۳۳-۱۱۳۴-۱۱۳۵-۱۱۳۶-۱۱۳۷-۱۱۳۸-۱۱۳۹-۱۱۴۰-۱۱۴۱-۱۱۴۲-۱۱۴۳-۱۱۴۴-۱۱۴۵-۱۱۴۶-۱۱۴۷-۱۱۴۸-۱۱۴۹-۱۱۵۰-۱۱۵۱-۱۱۵۲-۱۱۵۳-۱۱۵۴-۱۱۵۵-۱۱۵۶-۱۱۵۷-۱۱۵۸-۱۱۵۹-۱۱۶۰-۱۱۶۱-۱۱۶۲-۱۱۶۳-۱۱۶۴-۱۱۶۵-۱۱۶۶-۱۱۶۷-۱۱۶۸-۱۱۶۹-۱۱۷۰-۱۱۷۱-۱۱۷۲-۱۱۷۳-۱۱۷۴-۱۱۷۵-۱۱۷۶-۱۱۷۷-۱۱۷۸-۱۱۷۹-۱۱۸۰-۱۱۸۱-۱۱۸۲-۱۱۸۳-۱۱۸۴-۱۱۸۵-۱۱۸۶-۱۱۸۷-۱۱۸۸-۱۱۸۹-۱۱۹۰-۱۱۹۱-۱۱۹۲-۱۱۹۳-۱۱۹۴-۱۱۹۵-۱۱۹۶-۱۱۹۷-۱۱۹۸-۱۱۹۹-۱۲۰۰-۱۲۰۱-۱۲۰۲-۱۲۰۳-۱۲۰۴-۱۲۰۵-۱۲۰۶-۱۲۰۷-۱۲۰۸-۱۲۰۹-۱۲۱۰-۱۲۱۱-۱۲۱۲-۱۲۱۳-۱۲۱۴-۱۲۱۵-۱۲۱۶-۱۲۱۷-۱۲۱۸-۱۲۱۹-۱۲۲۰-۱۲۲۱-۱۲۲۲-۱۲۲۳-۱۲۲۴-۱۲۲۵-۱۲۲۶-۱۲۲۷-۱۲۲۸-۱۲۲۹-۱۲۳۰-۱۲۳۱-۱۲۳۲-۱۲۳۳-۱۲۳۴-۱۲۳۵-۱۲۳۶-۱۲۳۷-۱۲۳۸-۱۲۳۹-۱۲۴۰-۱۲۴۱-۱۲۴۲-۱۲۴۳-۱۲۴۴-۱۲۴۵-۱۲۴۶-۱۲۴۷-۱۲۴۸-۱۲۴۹-۱۲۵۰-۱۲۵۱-۱۲۵۲-۱۲۵۳-۱۲۵۴-۱۲۵۵-۱۲۵۶-۱۲۵۷-۱۲۵۸-۱۲۵۹-۱۲۶۰-۱۲۶۱-۱۲۶۲-۱۲۶۳-۱۲۶۴-۱۲۶۵-۱۲۶۶-۱۲۶۷-۱۲۶۸-۱۲۶۹-۱۲۷۰-۱۲۷۱-۱۲۷۲-۱۲۷۳-۱۲۷۴-۱۲۷۵-۱۲۷۶-۱۲۷۷-۱۲۷۸-۱۲۷۹-۱۲۸۰-۱۲۸۱-۱۲۸۲-۱۲۸۳-۱۲۸۴-۱۲۸۵-۱۲۸۶-۱۲۸۷-۱۲۸۸-۱۲۸۹-۱۲۹۰-۱۲۹۱-۱۲۹۲-۱۲۹۳-۱۲۹۴-۱۲۹۵-۱۲۹۶-۱۲۹۷-۱۲۹۸-۱۲۹۹-۱۳۰۰-۱۳۰۱-۱۳۰۲-۱۳۰۳-۱۳۰۴-۱۳۰۵-۱۳۰۶-۱۳۰۷-۱۳۰۸-۱۳۰۹-۱۳۱۰-۱۳۱۱-۱۳۱۲-۱۳۱۳-۱۳۱۴-۱۳۱۵-۱۳۱۶-۱۳۱۷-۱۳۱۸-۱۳۱۹-۱۳۲۰-۱۳۲۱-۱۳۲۲-۱۳۲۳-۱۳۲۴-۱۳۲۵-۱۳۲۶-۱۳۲۷-۱۳۲۸-۱۳۲۹-۱۳۳۰-۱۳۳۱-۱۳۳۲-۱۳۳۳-۱۳۳۴-۱۳۳۵-۱۳۳۶-۱۳۳۷-۱۳۳۸-۱۳۳۹-۱۳۴۰-۱۳۴۱-۱۳۴۲-۱۳۴۳-۱۳۴۴-۱۳۴۵-۱۳۴۶-۱۳۴۷-۱۳۴۸-۱۳۴۹-۱۳۵۰-۱۳۵۱-۱۳۵۲-۱۳۵۳-۱۳۵۴-۱۳۵۵-۱۳۵۶-۱۳۵۷-۱۳۵۸-۱۳۵۹-۱۳۶۰-۱۳۶۱-۱۳۶۲-۱۳۶۳-۱۳۶۴-۱۳۶۵-۱۳۶۶-۱۳۶۷-۱۳۶۸-۱۳۶۹-۱۳۷۰-۱۳۷۱-۱۳۷۲-۱۳۷۳-۱۳۷۴-۱۳۷۵-۱۳۷۶-۱۳۷۷-۱۳۷۸-۱۳۷۹-۱۳۸۰-۱۳۸۱-۱۳۸۲-۱۳۸۳-۱۳۸۴-۱۳۸۵-۱۳۸۶-۱۳۸۷-۱۳۸۸-۱۳۸۹-۱۳۹۰-۱۳۹۱-۱۳۹۲-۱۳۹۳-۱۳۹۴-۱۳۹۵-۱۳۹۶-۱۳۹۷-۱۳۹۸-۱۳۹۹-۱۴۰۰-۱۴۰۱-۱۴۰۲-۱۴۰۳-۱۴۰۴-۱۴۰۵-۱۴۰۶-۱۴۰۷-۱۴۰۸-۱۴۰۹-۱۴۱۰-۱۴۱۱-۱۴۱۲-۱۴۱۳-۱۴۱۴-۱۴۱۵-۱۴۱۶-۱۴۱۷-۱۴۱۸-۱۴۱۹-۱۴۲۰-۱۴۲۱-۱۴۲۲-۱۴۲۳-۱۴۲۴-۱۴۲۵-۱۴۲۶-۱۴۲۷-۱۴۲۸-۱۴۲۹-۱۴۳۰-۱۴۳۱-۱۴۳۲-۱۴۳۳-۱۴۳۴-۱۴۳۵-۱۴۳۶-۱۴۳۷-۱۴۳۸-۱۴۳۹-۱۴۴۰-۱۴۴۱-۱۴۴۲-۱۴۴۳-۱۴۴۴-۱۴۴۵-۱۴۴۶-۱۴۴۷-۱۴۴۸-۱۴۴۹-۱۴۵۰-۱۴۵۱-۱۴۵۲-۱۴۵۳-۱۴۵۴-۱۴۵۵-۱۴۵۶-۱۴۵۷-۱۴۵۸-۱۴۵۹-۱۴۶۰-۱۴۶۱-۱۴۶۲-۱۴۶۳-۱۴۶۴-۱۴۶۵-۱۴۶۶-۱۴۶۷-۱۴۶۸-۱۴۶۹-۱۴۷۰-۱۴۷۱-۱۴۷۲-۱۴۷۳-۱۴۷۴-۱۴۷۵-۱۴۷۶-۱۴۷۷-۱۴۷۸-۱۴۷۹-۱۴۸۰-۱۴۸۱-۱۴۸۲-۱۴۸۳-۱۴۸۴-۱۴۸۵-۱۴۸۶-۱

چې په نړۍ کې د نفوسو وده نسبت د خوراکي توکو ډیرښت ته ډیر ده. خو مالتس چې کومه حسابي فارموله وړاندې کړې وه ناسمه او بې بنسټه وه.

♦ د خوړو په تولید کې زیاتوالی: له مالتس څخه وروسته کله چې په نړۍ کې صنعتي اوښتون رامنځته شو نو د صنعتي او کرنیزو توکو د تولید په برخه کې له ماشینونو څخه کار واخیستل شو چې ورسره د خوراکي توکو تولید ډیر شو دغه ډیرښت کله کله د نفوسو له ډیرښت څخه هم ډیر وي.

♦ د ژوند د سطحې لوړ والی: د مالتس نظریه په هر هېواد کې سمه نه ثابتېږي ځکه په اوسني وخت کې نړۍ کې داسې هېوادونه شتون لري چې د اقتصادي پلوه ډېر پرمختللي دي د نفوسو د ډیرښت سره سره بیا هم د هغوی د ژوند سطحه لوړه ده نو له دې کبله د هغه دا نظریه چې د دغو هېوادونو راتلونکي به تیاره وي ناسمه ده.

♦ د کار ډیر والی: د مالتس د نظریې په اساس چې انسان په دې نړۍ کې له خیتې سره پیدا شوی او په ټولنه بوج دی خو په حقیقت کې انسان په نړۍ کې له خیتې سره پیدا شوی خو الله پاک هغه ته پښې، لاسونه او مغز هم ورکړی دی. کښن د هغه د دې نیوکې لپاره په مقابل کې ويلي دي چې د انسان معده له لومړۍ ورځې څخه کار پیلوي خو کار بیا شل کاله وروسته پیلوي.

♦ ناهيلي: مالتس ویلي و چې د انسان راتلونکي تیاره ده نو له دې کبله انسان د خپلې راتلونکي په اړه ناهيلي و او د کار احساس یې له منځه تللو.

♦ اخلاقي بربادي: مالتس د نفوسو د ډیرښت د دریدو لپاره انسان باید په خپله خوښه ځینې

ډول دي:

- ♦ واده وروسته کول
- ♦ له اخلاقي اصولو کار اخیستل
- ♦ واده نه کول
- ♦ د کورني پلان عملي کول
- ♦ د تولد په اصولو عمل کول
- ♦ د مذهب پیروي
- طبیعي طریقه: که د نفوسو وده په فطري ډول پرېښودل شي او هیڅ ډول اختیاري طریقه د نفوسو د ودې د مخنیوي لپاره ونه کارول شي خو طبیعي طریقه کولای شي چې د نفوسو د ودې مخنیوي وکړي. له طبیعي طریقې څخه موخه د الله تعالی له لوري چې په سیمې نازلېږي:

- ♦ زلزله
- ♦ جنگ
- ♦ سیلاب
- ♦ قحطي
- ♦ اور او نور

۴. تیاره راتلونکي: که چیرته د نفوسو وده په خپل حال پاتې شي نو د نفوسو شمیر به دومره ډېر شي چې خلکو ته به د اړتیاوو د پوره کولو لپاره به وسایل شتون ونلري او نړۍ به له یوې خطرناک حالت سره مخ شي.

د مالتس په نظریې نیوکې
د مالتس په نظریې نوو اقتصاد پوهانو له غور وروسته لاندې نیوکې کړيدي:

- ♦ د حسابي فارمولې ناسم کارول: د یو ریاضي دان په توګه هغه فارمول چې مالتس وړاندې کړی و په عملي ژوند کې د تطبیق وړ نه دی. د نړۍ په یو هېواد کې هم د نفوسو وده په هندسي نسبت او د خوراکي توکو تولید په حسابي نسبت په سمه توګه نه سنجول کېږي. خو یوه خبره

۳. د نفوسو د ودې د مخنیوي تدابیر: د مالتس د نظریې په اساس د نفوس د ودې د مخنیوي لپاره باید د لاندې دوو طریقو کار واخیستل شي:

- اختیاري طریقه: په اختیاري طریقه کې انسان په خپله هڅه کوي خو د نفوسو د ودې مخه ونیسي چې هغه لارې په لاندې

تدابیر ونیسي د ساري په ډول د تولد مخنیوي او په کورنۍ پلان عمل کول چې په اصل کې د فحشا او نورو کارونو ته لمن وهل دي چې د انسانانو ټولنیز اخلاق خرابیږي.

♦ ناسمه عقیده: د مالتس د نظريې پر بنسټ چې طبیعت (نعوذ بالله) الله د خوراکي توکو په تولید کې ناکام شوی چې په مذهبي لحاظ دا عقیده ناسمه ده ځکه الله پاک انسان ته بېلا بېل نعمتونه هم ورکړي دي چې ترې ګټه پورته کړي. همدارنګه په نړۍ کې کوم توکي ته اړتیا پېښه شي نو د نړۍ له نورو هېوادونو څخه یې واردیږي.

♦ د ځمکې کارول: نوميالي اقتصاد پوه کولن کلارک د ځمکې په اړه ویلي چې که چیرته ځمکه په ښه توګه وکارول شي نو کولای شي د ځمکه د اوسني نفوسو لپاره لس برابر خوراکي توکي برابر کړي. د خوراکي توکو د کمښت نه رامنځته کیږي. مالتس د خپلې نظريې بنسټ د تولید د کمښت په قانون ایښي چې د هغه په اساس د ځمکې تولیدات کميږي خو په اوسني وخت کې د نوي ماشین الاتو په وسیله د ځمکې تولیدات ډیرېږي.

♦ اقتصادي پرمختګ: د مالتس د نظريې په اساس داسې معلومیږي چې په نړۍ کې د نفوسو ډیرښت ستونزې زیروي او هېواد له اقتصادي ستونزو سره مخامخیږي لیکن هغه هېوادونه چې د نفوسو شمېر یې کم وي او هغوی نشي کولای چې له خپلو طبیعي وسایلو څخه ګټه پورته کړي خو که هغه هېواد ډیر نفوس ولري کولای شي چې له خپلو سرچینو څخه ښه ګټه پورته کړي او ښه اقتصادي پرمختګ وکړي.

پایله

تر کومه ځایه چې د توکو او نفوسو د ډېرښت موضوع ده هغه ثابتې او په خپل حائل ده. د نفوسو ډېرښت د توکو د تولید څخه ډیر دی. د مالتس د وخت په مقابل کې کرنې او صنعت په طریقو کې اوښتون رامنځته شو. د کار د ویش او ماشینونو په دوران کې د لېږد رالېږد په وسایلو کې ښه والي او ارزاني رامنځته شول، نوله دې کبله د توکو تولید له حده ډیره پرمختګ وکړو چې په اوسني وخت کې د توکو تولید د نفوسو له ډېرښت څخه لوړ دی خو که مالتس د خپلې نظريې لپاره دا شرط ایښی وای چې که د تولید طریقو کې کوم بدلون راشي او په دې صورت کې د نفوسو ډېرښت له توکو څخه ډیر وي نو په دې صورت کې د مالتس نظریه سمه ثابتېده.

د نفوسو نوې نظریه: د مالتس د نظريې د نیمګړتیاوو له کبله یوې نوې او ټولیزې نظريې ته اړتیا پېښه شوه چې پروفیسور کنین او یو شمیر نورو اقتصاد پوهانو د دغې اړتیا په نظر کې نیولو سره د نفوسو په اړه یوه نوې نظریه وړاندې کړه چې د نفوسو معیاري نظریه ورته وایي. د نفوسو دې نظريې د معیاري نفوسو د نظريې بنسټ کینودو. معیاري نفوس هغه نفوس ته ویل کیږي چې شمېر یې د هېواد د تولید وسایلو په مطابق وي چې د هغه په شتون کې د خلکو سړي سر عواید لوړیږي. که نفوس له معیاري نفوس څخه کم وي تقریب نفوس ورته وایي چې په دې صورت کې د هېواد نفوس له ټولو وسایلو څخه ښه ګټه نشي پورته کولای او ډیر وسایل بیکاره پراته وي په دې حالت کې کورنۍ تولید کم وي او سړي سر عاید هم کم وي د دې برعکس که د نفوسو شمېر له معیاري نفوسو څخه ډیر وي، نو د نفوسو افراط

ورته وایي په دې صورت کې د سړي سر عاید کم وي ځکه چې له وسایلو څخه د ګټې پورته کونې لپاره لږو خلکو ته اړتیا وي خو په دې وخت کې د خلکو شمېر ډیر وي. د معیاري نفوسو پېژندنه پروفیسور کنین په خپل کتاب شتمنۍ کې داسې کړې: په یو معین وخت کې د ځانګړو حالاتو لاندې د یوې کمپنۍ د کارکوونکو ځانګړی شمېر څخه مونږ ډیر عاید ترلاسه کړو او که په دې لږ بللون راشي زمونږ عواید ورسره کمیږي. همداسې د نفوسو په معامله کې د انسانانو یو داسې معیاري شمېر ته اړتیا وي چې د هغوی په شتون کې مونږ ډیر سړي سر عاید ترلاسه کړو که په نفوسو کې ډېرښت او یا کمښت راشي زمونږ په عاید کې توپیر راشي. د معیاري نفوسو د نظريې د وضاحت لپاره یو مثال ورکړو: یو کرنیز فارم دی چې لس جریبه ځمکه لري چې په دې فارم کې د بېلابېلو کارکوونکو تولیدات په لاندې جدول کې توضیح کوو. په دې جدول کې څرګندیږي که چیرته په لس جریبه ځمکه کې یو کارګر کار کوي نو هغه یې په ښه صورت نشي کرلی نو له دې کبله په ټول تولید او منځني تولید کې کموالی راځي. که د ځمکې په همدې ټوټې دوه کارګران واچوو نو په ټول تولید او منځني تولید کې ډیروالی راځي. خو که چیرته درې کارګران په کار واچوو نو منځنی تولید ډیرېږي چې په دې ځمکه معیاري کارګر باید درې وي که له دریو کارګرانو څخه ډیر شي په منځني تولید کې کمښت راځي او که له دریو کم شي بیا هم په منځني تولید کې کمښت راځي. همداسې د یو هېواد نفوس هم وي که نفوس له معیاري شمېر څخه کم وي نو د هېواد له وسایلو کار نه اخیستل کیږي چې په پایله کې په ټول تولید او منځني

تولید کې کمښت راځي او که نفوس ډېر شي او مناسب حد ته ورسېږي نو د تولید وسایل په ښه توګه کارول کېږي چې په ټول او منځني تولید کې ډېرښت راځي. دا خبره باید په نظر کې ونیسو چې د معیاري نفوسو نظریه د یو ځانګړي مقدار یا حد نوم نه دی چې د هغه په شمېر او حد کې د نوو وسایلو په رامنځته کیدلو سره بدلېږي. که د یو هېواد وسایل کم وي خو ډېر کم نفوس وي بیا هم دا نفوس معیاري نفوس نه دی که چیرته د یو هېواد نفوس ډېر وي او ورسره وسایل هم ډېر نو بیا هم معیاري نفوس دی.

د نفوسو د معیاري نظریې ځانګړتیاوې

1- معیاري نفوسو کې بدلون: د نفوسو معیاري نظریه ثابت او ځانګړی حد نه لري د نویو وسایلو په پیدا کولو او کارولو سره په کې بدلون راځي که د یو هېواد وسایل کم وي او نفوس یې هم کم وي خو وسایل یې ډېر کم وي نو د هغه هېواد معیاري نفوس نه دی خو که د یو هېواد نفوس ډېر وي او وسایل یې هم ډېر وي د دغه هېواد نفوس معیاري دي.

2- د نفوسو ډېرښت: د نفوسو په ډېرښت سره تل په لوړه، افلاس او غربت یې زیاتوالی نه رامنځته کېږي، بلکې هغه هېوادونه چې ډېر نفوس لري. هلته د نفوسو ډېرښت د اقتصادي پرمختګ لپاره ګټور وي.

3- د تولید وسایل: د نفوسو د نوی نظریې په وسیله مونږ کولای شو چې دا پریکړه وکړو چې د هېواد د وسایلو په نظر کې نیولو سره په کوم هېواد کې نفوس ډېر دی او په کوم کې کم دی.

نیوکې

♦ د عملي کولو وخت: د دې نظریې پلي کول په عملي ژوند کې ډېر ستونزمن کار دی د هېواد

د معیاري کولو لپاره ډېر اعدادو او ارقامو ته اړتیا وي چې ډېر وخت ونیسي که فرض کړو چې د هېواد معیاري نفوس برابر شو له لږ وخت وروسته بیرته بدلېږي او اخیستل شوي ارقام او اعداد یې ګټې پاتې کېږي.

♦ د معیاري نفوس خیال: د معیاري نفوسو نظریه یوه ګونګه نظریه ده چې مونږ پرې پریکړه نه شو کولای.

پایله

د نفوسو نوی نظریه د مalthus له نظریې څخه بهرته ده چې د نفوسو په ډېرښت او کمښت په علمي لحاظ تر څېړنې لاندې نیسي. مalthus د نفوس ډېرښت څخه ویرېدو، خو معیاري نظریه کې د حقیقت عنصر غالب دی چې د دې نظریې په اساس د نفوسو ډېرښت او کمښت کوم اهمیت نلري که د یو هېواد وسایل او نفوس دواړه ډېر وي بیا هم کوم توپیر نلري او کولای شي چې خپلو وګړو ته د ژوند اسانتیاوې برابرې کړي او که نفوس یې کم وي او وسایل یې هم کوي بیا هم کومه اغیزه نلري. نو له دې کبله ویلي شو چې د نفوسو معیاري نظریه تر ډېره بریده د قبولولو وړ ده.

کموالی راځي او که د ځمکې په همدې ټوټې دوه کارگران واچوو نو په ټول تولید او منځني تولید کې ډېروالی راځي. خو که چیرته درې کارگران په کار واچوو نو منځنی تولید ډېرېږي چې په دې ځمکه معیاري کارګر باید درې وي که له دریو کارګرانو څخه ډېر شي په منځني تولید کې کمښت راځي او که له دریو کم شي بیا هم په منځني تولید کې کمښت راځي. همداسې د یو هېواد نفوس هم وي که نفوس له معیاري شمېر څخه کم وي نو د هېواد له وسایلو کار نه اخیستل کېږي چې په پایله کې په ټول تولید او منځني تولید کې کمښت راځي او که نفوس ډېر شي او مناسب حد ته ورسېږي نو د تولید وسایل په ښه توګه کارول کېږي چې په ټول او منځني تولید کې ډېرښت راځي. دا خبره باید په نظر کې ونیسو چې د معیاري نفوسو نظریه د یو ځانګړي مقدار یا حد نوم نه دی چې د هغه په شمېر او حد کې د نوو وسایلو په رامنځته کیدلو سره بدلېږي. که د یو هېواد وسایل کم وي خو ډېر کم نفوس وي بیا هم

د ځمکې مقدار	د کارګرو شمېر	ټول تولید	اوسط او سړي سر تولید
۱۰ ایکړه	۱	۴۰ ټنه	۴۰ ټنه
۱۰	۲	۱۰۰	۵۰
۱۰	۳	۱۸۰	۶۰
۱۰	۴	۲۰۰	۵۰
۱۰	۵	۲۰۰	۴۰

دا نفوس معیاري نفوس نه دی که چیرته د یو هېواد نفوس ډېر وي او ورسره وسایل هم ډېر نو بیا هم معیاري نفوس دی. □
محمد داوود نیازی

په دې جدول کې څرګندېږي که چیرته په لس جریبه ځمکه کې یو کارګر کار کوي نو هغه یې په ښه صورت نشي کولی نو له دې کبله په ټول تولید او منځني تولید کې

طلا و چگونگی اهمیت مایه‌گار آن در جوامع

عبدالله مسعود

اقتصاددان سیاست پولی د افغانستان بانک

با ناخن خراشید. به سبب اعتماد انسان‌ها نسبت به این فلز گرانبها دارای ارزش خودی می‌باشد. از پیامدهای بد تورم و

بهترین‌ها و مهمترین‌ها به آن تشبیه می‌گردد و همواره در محراق توجه انسان‌ها بوده است؟

ویژگی‌های طلا: طلا فلزیست کمیاب، زیبا و درخشان، زرد رنگ و خوشایند که در هوای آزاد با دیگر عناصر تعامل نمی‌کند و با گذشت زمان خاصیتش را از دست نمی‌دهد. به عبارت دیگر گرمی، سردی و رطوبت تأثیری بالای آن ندارد. طلا بهترین هدایت دهنده برق بوده و انعکاس دهنده تشعشعات خورشیدی می‌باشد. خالص آن ۲۴ عیار و آنقدر نرم است که میتوان آنرا

پیشگفتار: طلا فلزیست که انسان‌ها از زمانه‌های قدیم به آن علاقمند بوده و از جایگاه بلند برخوردار است. هزاران سال قبل از میلاد از این فلز در زیورات و طب دندان استفاده شده است. این فلز، قدیمی‌ترین پول بین‌المللی و نماد شأن و شوکت بین شاهان بوده، در ابزارهای پیچیده و پیشرفته برقی، طبی، مخابراتی، ترانسپورتی و فضانوردی بکار رفته و امروز بخش از ذخایر ارزی کشورها را تشکیل میدهد.

بالاخره این فلز چه ویژگی دارد که به آن ارزش استثنائی داده می‌شود و

برای قرون، قدیمترین سکه های طلا در حدود ۵۵۰ سال قبل از میلاد توسط کرویسوس (King Croesus) شاه لایدا یا ترکیه امروزی ضرب زده شد و تقریباً در نزدیکی همان سالها سکه های ینگ یوانگ در چین ضرب زده شد و برای قرون متمادی در تمدن ها و امپراطوری های مختلف بحیث پول استفاده شد. در خلافت های اسلامی نیز تحت نام دینار بحیث پول بکار گرفته شد که به سبب این پیشینه بعضی از کشور های اسلامی واحد پول شانرا دینار نامیده اند. پس از فروپاشی سیستم طلا، طلا بخشی از ذخایر ارزی کشور ها را تشکیل میدهد که معمولاً بحیث شمش نگهداری میشود و در مجموع ۱۳ فیصد ذخایر رسمی کشور ها را طلا تشکیل میدهد. بطور مثال میتوان از ده کشوری که بیشترین مقدار طلا را بحیث بخشی از ذخایر ارزی در سال ۲۰۱۲ میلادی داشتند نام برد که ایالات متحده امریکا با داشتن ۸۱۳۳.۵ تَن طلا در صدر

میگردد. چینیائی ها دو هزار و پنجصد سال قبل از میلاد آنرا در طب دندان بکار بردند. چون دوامدار، غیر سمی، سازگار با محیط و غیر شکننده میباشد امروز نیز با روش های پیشرفته در طب دندان بکار میرود. استفاده طلا در طب دندان خلاصه نمیشود بلکه از طلا در تداوی درد های مفصلی روماتیزم و نوعی از سرطان استفاده بعمل میاید. کسانیکه با مشکل " لاکوفتمالوس " مبتلا اند و نمی توانند پلک هایشان را مکمل ببندند. داکتران با کاشت چند گرام طلا وزن پلک را بلند برده تا در بسته شدن کامل پلک کمک کند. جاهایکه هنگام جراحی احتمال عفونی شدن شان مثل قسمت داخلی گوش زیاد است، به سبب مقاومت در مقابل باکتری از طلا استفاده میشود تا جلو عفونی شدن را بگیرد و بدین لحاظ طلا در مایکرو جراحی فلزی خیلی ارزشمند و مهم بشمار میرود.

کاربرد طلا در گذشته و حال
بحیث پول: استفاده از طلا بحیث پول به صد ها سال قبل از میلاد بر میگردد و

سیاست های بد اقتصادی دولت ها مثل پول متأثر نمیشود و بدین سبب پناگاه مصون حفظ ارزش ثروت پنداشته میشود.

کاربرد های طلا: ویژگی های منحصر به طلا سبب شده است تا این فلز از زمانه های قدیم تا امروز کاربرد خوبی داشته باشد و با گذشت زمان و دست یابی انسان ها به راز های طبیعت و انکشافات خیره کننده تکنالوژی نه تنها کاربرد های سنتی آن به نحوی حفظ گردیده است، بلکه نقش آن برجسته تر و استفاده آن ابعاد گسترده تر گرفته است که در ذیل بصورت فشرده بیان میگردد:

کاربرد طلا در زیورات: زیبایی و درخشندگی ویژه طلا، آنرا در زیورات همواره جایگاه خاص داده است. قدیمی ترین کاربرد طلا در زیورات بوده است و سه هزار سال قبل از میلاد در مصر زرگری وجود داشت و تنها خانواده های فرعونیان میتوانستند از آن بحیث زیور استفاده کنند. زمانیکه کاشفان هسپانوی به محل بود و باش بومی های امریکای جنوبی رسیدند با وجود تفاوت های فرهنگی و هزاران کیلومتر فاصله میان دو طرف، یگانه نکته مشترک میان هر دو فرهنگ، استفاده طلا بحیث زیور بود. استفاده طلا در زیورات امروز بیشتر از پنجاه فیصد تقاضای طلا را تشکیل میدهد.

کاربرد طلا در طبابت: استفاده از طلا در طبابت نیز به هزاران سال قبل از میلاد بر

و هند با داشتن ۵۵۷.۷ تَن طلا در ردیف دهم قرار دارد.

منبع: بزنس انسایدر- سازمان جهانی طلا
نظام معیار طلا طوری بود که کشور ها ارزش پول شانرا به مقدار معین طلا ثابت اعلان میکردند یا ارزش پول شانرا در مقابل پولی ثابت میکردند که پول مذکور در مقابل مقدار معین طلا ارزشش ثابت میبود. نظام طلا که قیمت ها در آن برای مدت طولانی ثابت بود نقش اساسی در رشد اقتصادی ایفا نمود و در سطح بین المللی نظام طلا نقش قابل ملاحظه ای در جریان سرمایه، تجارت، رشد و پیشرفت اقتصاد جهان ایفا نمود. در پهلوی مزایای متذکره، نظام طلا مشکلاتی را نیز به همراه داشت که به سبب فشار ضد تورمی هنگام بروز کساد یا بحران اقتصادی، مشکل را عمیق تر میساخت در حالیکه ممکن است در همچو حالتی سیاست پولی انبساطی گزینه مناسب جهت بهبود بخشیدن وضعیت اقتصادی باشد.

کاربرد در تکنالوژی: خاصیت انعکاس دهی، هدایت دهی و زنگ نگرفتن طلا، نقش بسزایی در جستجوی های فضایی ایفاء نموده است. مؤثریت طلا در برگشتاندن حرارت و تشعشعات خورشیدی نقش انکار ناپذیری برای آن در پروژه های مهم سازمان فضایی امریکا (ناسا) داده است. فلم های پلاستیکی مطلا

شده، سفینه های فضایی را از شدت حرارت و تشعشعات خورشیدی نگه میدارد. همچنان استفاده طلا در کلاه فضانوردان هنگام کار در فضا، آنها را از خطرات تشعشعات حفظ میکند. بطور مثال میتوان از سفینه فضایی کولمبیا

(Columbia space shuttle) یاد کرد که در آن تقریباً ۴۱ کیلو گرام طلای خالص استفاده گردیده بود. به سبب هدایت دهی بهتر برق از طلا در سیت های پیشرفته موبایل استفاده میشود تا نمایش تصاویر و ویدیو بدون انقطاع صورت گیرد، همچنان از طلا در کارخانه های موادی کیمیایی، ماشین طیاره و بعضی موتر ها استفاده میشود. شهرک تصویری که در آن بعضی از محل های استفاده طلا نمایش داده شده است.

منبع: سازمان جهانی طلا

کاربرد طلا بحیث نماد بهترین دستاورد و خلوص: طلا به علت جایگاه بلندی که نزد انسان ها دارد، بحیث نماد بهترین دستاورد به افراد یا نهاد های شایسته اعطاء میگردد، همچنان در مسابقات مختلف بخصوص بین

المللی مدال های طلا را به قهرمانان درجه اول میدهند. پیروان ادیان مختلف از طلا بحیث بهترین نماد خلوص استفاده نموده خدایان، محلات و اشیایی مذهبی شانرا با طلا مزین میکنند. مسلمانان نیز نسخه های ناب خطی قرآن عظیم الشان را با آب طلا مینوشتند، حواشی آنرا با آب طلا مزین میکردند و یا با طلا آیات قرآن عظیم الشان را در بعضی مساجد مینوشتند.

کاربرد طلا بحیث عایق: در گذشته

ها از طلا در ساختمان های مجلل برای تزئین استفاده بعمل می آمد، اما با پیشرفت های که انسان ها دست یافتند حالا از طلا نه تنها در ساختمان ها بحیث تزئین استفاده میشود، بلکه بحیث عایق مناسب حرارت نیز بکار میرود. چون طلا انعکاس دهنده حرارت میباشد، لایه های نازک طلا در میان شیشه های مخصوص باعث میشود تا ساختمان مذکور در تابستان سرد و در زمستان گرم باشد که میتوان از ساختمان رویال بنک پلازه در تورنتوی کانادا یاد کرد که در ۱۴,۰۰۰ کلکین آن در حدود ۷۱ کیلو گرام طلای خالص ۲۴ عیار استفاده شده است. «

در طول این مدت بازار طلای لندن دوبار مسدود گردید بار اول به علت نگرانی های ناشی از جنگ جهانی دوم بتاريخ ۳ سپتمبر ۱۹۳۹ (۱۱ سنبله ۱۳۱۸) و پس از پانزده سال بتاريخ ۲۲ مارچ ۱۳۵۴ (۲ حمل ۱۳۳۳ هجری شمسی) مجدداً باز گردید و بار دوم به علت بلند رفتن بی رویه طلا بتاريخ ۱۵ مارچ ۱۹۶۸ (۲۵ حوت ۱۳۴۶ هجری شمسی) از طرف مسوولان مسدود و پس از دو هفته اجازه فعالیت مجدد یافت. اعضای امروزی بازار طلای لندن (London Gold Fixing) عبارت اند از:

۱- سکوتیا بانک Scotiabank

۲- اچ اس بی سی HSBC

۳- بارکلیز کپتل

Barclays Capital

۴- دویچ بانک

Deutsche Bank

۵- سوسایتی جنرال کارپوریت ایند انویستمنت بنکنگ

Société Générale
Corporate & Investment
Banking

عوامل قیمت و نوسانات طلا در

چند سال اخیر:

عوامل مختلفی در قیمت طلا تأثیر گذار

Samuel Montagu & Co

۴- پکسلی ایند ایبل

Pixley&Abell

۵- شارپز ایند ویلکنگز

Sharps &Wilkins

طوریکه هر پنج عضو سفارش خریداران و فروشندگان را دریافت و آنرا در جلسه عمومی خویش مطرح میساختند

قیمت طلا در بازار لندن روزانه دوبار تعیین میگردد که اول آن به ساعت ۱۰:۳۰ قبل از ظهر (۳:۳۰ به وقت افغانستان) و دوم آن به ساعت ۳:۳۰ بعد از ظهر (۹:۰۰ شب به وقت افغانستان) صورت میگیرد. مزایای تعیین قیمت طلا بازار لندن اینست که هزینه داد و ستد را کم نموده و توسط بانک های مرکزی بحیث معیار مورد استفاده قرار میگیرد که قیمت تعیین شده بعد از ظهر طلا نسبت به قبل از ظهر آن کاربرد بیشتر دارد. قیمت طلا در حدود پنجاه سال به پوند انگلیسی اعلان میگردد، اما بتاريخ ۱ اپریل ۱۹۶۸ (۱۲ حمل ۱۳۴۷ هجری شمسی) به دالر امریکایی اعلان گردید. با گذشت زمان، بتاريخ ۴ جنوری ۱۹۹۹ (۱۴ جدی ۱۳۷۷ هجری شمسی) قیمت طلا به یورو نیز آغاز گردید و امروز قیمت طلا به سه پول بین المللی اعلان میگردد که عبارت اند از پوند استرلینگ، دالر امریکایی و یورو اعلان می گردد.

تصویر ساختمان رویال بانک پلازه در تورنتو - کانادا

تعیین قیمت جهانی طلا در لندن:

بیشتر از هشتاد سال است که شهر لندن مرکز عمده داد و ستد طلا میباشد و در آن قیمت جهانی طلا تعیین میگردد. برای اولین بار قیمت طلا توسط پنج عضو بازار طلای لندن (London gold market fixing) بتاريخ ۱۲ سپتمبر ۱۹۱۹ میلادی (۲۱ سنبله ۱۲۹۲ هجری شمسی) صورت گرفت و قیمت یک اونس طلا (۳۱.۱۰۳۴۷۶۸ گرم) در مقابل ۴.۹۴ پوند استرلینگ تعیین گردید که اسم اعضای آن قرار ذیل است:

۱- ان. ام روتشلد ایند سنز

N.M. Rothschild&

Sons

۲- موکاتا ایند گولد سمد

Mocatta&Goldsmid

۳- سامویل موته گوا ایند کو

است که عبارت اند از هزینه استخراج، تقاضا و عرضه، خرید و فروش توسط بانکهای مرکزی، تورم و بروز بحران های مختلف جهانی.

زمانیکه هزینه استخراج طلا افزایش یابد بدون شک قیمت آن بلند خواهد رفت، همچنان زمانیکه بانکهای مرکزی که ذخایر عظیمی از شمش های طلا و قوت خرید مقادیر زیاد طلا را دارند، تصمیم شان میتواند قیمت طلا را در بازار های جهانی نوسان دهد. بانک های مرکزی که در دو دهه گذشته فروشندگان طلا بودند پس از کاهش ارزش دالر امریکایی جهت حفظ سرمایه شان به خرید طلا روی آوردند که این امر باعث بلند رفتن تقاضای طلا در بازار های جهانی گردید. عامل دیگری که نیز میتواند در قیمت

مختلف جهانی بخصوص اقتصادی و مالی است که دولت ها در همچو حالتی با پیروی از سیاست پولی انبساطی میخواهند چرخه اقتصاد شانرا سرعت بخشند که باعث تورم پولی میشود، در چنین حالتی طلا میتواند تا حدی پناه گاه مصون حفظ ارزش ثروت باشد و بدین لحاظ مردم و سرمایه گزاران به طلا رجوع میکنند که سبب بلند رفتن قیمت طلا میشود. چنانچه در گراف مشاهده میشود قیمت طلا از سال ۱۹۹۰ میلادی تا اوایل سال ۲۰۰۵ میلادی در مقایسه با سال های پسین نسبتاً ثابت بوده، اما پس از آن، آغاز به پیمودن سیر صعودی نمود و میان سال های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۲ سیر صعودی آن شدت گرفت و تا مرز ۱،۹۰۰ دالر رسید، اما با فروکش کردن بحران مالی، کاهش تقاضای طلا و

مشکلات عده ای از کشور ها در

طلا نقش داشته باشد بروز بحران های

پرداخت دیون شان که احتمال فروش مقادیر زیاد شمش طلا پیش بینی میشد قیمت طلا آهسته آهسته سیر نزولی را آغاز نمود.

منبع: سازمان جهانی طل

جمع بندی:

طلا برای هزاران سال بحیث فلز ارزشمند نزد انسان ها بوده و با گذشت زمان، این جایگاهش را نه تنها حفظ کرده بلکه نقش آن برجسته تر گردیده است. با انکشافات بیشتر تکنالوژی کاربرد آن بیشتر خواهد شد. قیمت آن بدون شک شاهد نوساناتی خواهد بود، اما چنانچه در عربی گفته اند "ماضیه هوقاضیه"، یعنی گذشته اش بهترین قضاوت کننده برایش است، توقع نمیرود که ارزش و جایگاه خود را از دست دهد و بدین لحاظ ارزشش ماندگار خواهد بود. □

منابع:

www.goldcouncil.com
www.goldfixing.com
www.zar.ir
www.gold.com
www.onlygold.com
www.goldinvestingnews.com
www.businessinsider.com
www.tabdil.net
www.emirates247.com

فساد مالی

بزرگترین چالش فرا راه رشد و توسعه اقتصادی افغانستان

حسب الله ذکی

مدیر بخش خطرات مالی د افغانستان بانک

سازمان های بین المللی مانند سازمان ملل متحد، بانک جهانی، سازمان شفافیت بین المللی و اتحادیه اروپا مبارزه با آن را توصیه کرده اند و بعضاً این قضیه را از شرایط اعطای تسهیلات

بیش در همه کشور های جهان وجود دارد. لیکن از نگاه نوعیت، شکل، میزان گستردگی آن در هر کشور متفاوت است. به دلیل گستره ملی و فراملی آن نه تنها در سطح ملی، بلکه در سطح منطقه و جهان نیز مورد بحث است. فساد اداری یکی از مشکلات بزرگ اکثر کشورها بخصوص کشورهای جهان سوم و عقب مانده است. از دید اقتصاد اسلامی نیز رشوه، اختلاس، دستبرد در بیت المال از جمله ای مصادیق فساد پنداشته شده و عمل نامشروع و حرام است. به دلیل اهمیت و حساسیت موضوع

بخش اول

مقدمه: فساد اداری عارضه ای چند بُعدی است که تبعات منفی آن در عرصه های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بسیار سنگین و بعضاً حتی قابل جبران نیست. از اینرو، مقابله با آن می تواند نقش به سزایی در تخصیص مطلوب منابع، افزایش سرمایه گذاری، اشتغال و رفاه عمومی داشته باشد و موجب استحکام پایه های حکومت شود و اعتماد مردم به دولت مردان را افزایش دهد. فساد اداری پدیده ای است که کم و

«

مالی بر شمرده اند. همچنان طی تاریخ بشری، فساد اداری یکی از علل عمده سقوط حکومت ها بوده است.

افغانستان نیز در قطار کشور های رو به انکشاف، آسیب های بیشتری را در نتیجه این پدیده در بخش های اقتصادی، سیاسی، قانونی و اجتماعی طی سالیان متمادی متقبل شده است. به دلیل اینکه افغانستان طی چندین سال نظر به اعداد و ارقام احصاییی رشد بطنی اقتصادی را می پیماید، در پهلوی سایر عوامل چون امنیت، قاچاق مواد مخدر، بیکاری، افزایش قیمت ها، مهاجرت ها و عودت مهاجرین، مسایل سیاسی داخلی و خارجی، فساد گسترده اداری نیز منعی تحول بازدارنده رشد و توسعه اقتصادی تلقی میشود. بناً هدف انی مقاله اینست که با ارائه تعریف جامع فساد اداری، انواع فساد اداری، عوامل فساد اداری، شاخص های فساد اداری، پیامد های فساد اداری، مقایسه فساد اداری در کشور های توسعه یافته و رو به انکشاف، تأثیرات فساد اداری بر رشد و توسعه اقتصاد، راهکار های مبارزه با فساد اداری و در آخر نتیجه گیری و پیشنهادات پیرامون کاهش و از بین بردن فساد اداری در افغانستان مورد تحقیق و تحلیل قرار داده شود.

کلید مفاهیم: تعریف و مفهوم فساد، انواع فساد اداری، عوامل فساد اداری،

شاخص های فساد اداری، پیامد های فساد اداری، مقایسه فساد اداری بین کشور ها، تأثیر فساد اداری بر رشد و توسعه کشور، راهکار های مبارزه با فساد اداری، نتیجه گیری و پیشنهادات

۱- مفهوم فساد اداری یا فساد مالی

امروزه فساد اداری و مالی به یک معضل جهانی مبدل شده است. برای فساد دید گاه و نگرش های متفاوتی وجود دارد. فساد در معنای لغوی از کلمه (Corrmption) و ریشه لاتینی (Rumpere) به معنای شکستن یا نقص کردن است. آنچه که شکسته یا نقص می شود می تواند یک شیوه رفتار اخلاقی یا اجتماعی و یا مقررات اداری باشد. در زبان فارسی برای فساد، معانی مختلفی مانند، تباهی، ستم، مال کسی را گرفتن، گزند، زیان، ظلم و ستم؛ شرارت و بدکاری ذکر شده است. فساد معنای مقابل درستکاری است. فساد در مقابل صلاح است و به هر کار تخریبی فساد می گویند. بنابر این هر کاری که در جهت نقص و تخریب باشد و یا افراط و تفریط در مسائل فردی و اجتماعی باشد، عنوان فساد بر او صدق می کند.

در اصطلاح فساد اداری سوءاستفاده از قدرت عمومی به نفع خصوصی است که آن را در برابر سلامت اداری به کار می برند. طبق تعریف فرهنگ و بستر، فساد،

یک پاداش نامشروعی است که برای ورود فرد (کارگزار دولتی) به تخلف از وظیفه محوله پرداخت می شود. «گوناوار میردال» عقیده دارد که فساد اداری به موارد گوناگون از انحراف یا اعمال قدرت شخصی و استفاده نامشروع از مقام و موقعیت شغلی قابل اطلاق است. «جی.اس.نای.» فساد را رفتاری می داند که به دلیل جاه طلبی های شخصی، معرف انحراف از شیوه عادی انجام وظیفه باشد و به صورت تخلف از قوانین و مقررات و انجام دادن اعمالی از قبیل ارتشا، پارتی بازی و اختلاس تجلی می کند. در نهایت، بانک جهانی و سازمان شفافیت بین الملل، فساد را سوء استفاده از اختیارات دولتی (قدرت عمومی) برای کسب منافع شخصی (خصوصی) می دانند که این تعریف مورد توافق عمومی در جهان است.

۲- انواع فساد اداری

طبق نظریات و دیدگاه های گوناگون فساد اداری انواع متعددی دارد.

الف- انواع فساد بر اساس موقعیت اشخاصی که مرتکب فساد میشوند: بر اساس این طبقه بندی فساد را به هفت بخش می توان تقسیم بندی کرد. قسم اول فساد سیاست مداران است قسم دوم فساد مدیران عالی رتبه دولت است قسم سوم فساد مدیران میانی، عملیاتی، و رده های کارشناسی دستگاه های اجرایی

۳- عوامل فساد اداری

موقعیت اقتصادی، فرهنگی، ویرگیهای فردی و سازمانی و کیفیت و کمیت قوانین و مقررات به ترتیب به عنوان مهمترین عوامل در فساد اداری تأثیر دارند. بررسی های صورت گرفته بر روی پدیده فساد اداری، حکایت از پیچیده بودن و گسترده بودن علل مؤثر در شکل گیری این پدیده دارد. به طور کلی می توان عوامل مؤثر بر ایجاد و شکل گیری این پدیده در نظام اداری را به چار حصه تقسیم بندی کرد:

الف) عوامل فرهنگی و اجتماعی مانند:- ضعف وجدان کاری و انضباط اجتماعی، سطح پایین اخلاقیات در جامعه، قوی بودن پیوندهای فامیلی و قبیله ای، رواج مادی گرایی.

ب) عوامل سازمانی مانند :- عدم وجود شفافیت و پاسخگویی در فعالیتهای نظام اداری، عدم ثبات در مدیریت ها، عدم وجود امنیت شغلی برای کارکنان، عدم وجود نظام شایسته سالاری در عزل و نصب ها، ناکارآمدی و ضعف نظام اداری، باند بازی، انحصار در فعالیتهای اداری، ضعف دانش و تخصص مدیران.

ج) عوامل سیاسی مانند:- میزان آزادی های سیاسی، نحوه تقسیم قدرت سیاسی، وجود گروه های فشار، عدم وجود جریانهای اطلاع رسانی مستقل عدم استقلال کامل قوه قضائیه، نفوذ قوه

هفت بخش تقسیم می شود. دسته اول، ارتکاب با انگیزه سیاسی، دسته دوم ارتکاب فساد با انگیزه اقتصادی، دسته سوم فساد با انگیزه فرهنگی، دسته چهارم ارتکاب فساد با انگیزه اجتماعی، دسته پنجم ارتکاب فساد با انگیزه تامین هزینه اعمال غیر اخلاقی، دسته ششم ارتکاب فساد با انگیزه اداری و دسته هفتم ارتکاب فساد با انگیزه کلی کمک به هموعان است.

ه- انواع فساد از لحاظ آثار فساد در اقتصاد و سیاست و سایر موارد: دسته اول، آثار اقتصادی فساد، دسته دوم، آثار سیاسی فساد، دسته سوم، آثار منفی اداری فساد به همین ترتیب طبقه بندی های دیگری نیز وجود دارد به شکلی که: انواع فساد از لحاظ درآمد و هزینه ای بودن فساد، انواع فساد از لحاظ سیستمی بودن فساد یا نبود آن، انواع فساد بر اساس سطح ملی و فراملی، انواع فساد از لحاظ قلمرو بخش دولتی یا بخش خصوصی بودن، انواع فساد از لحاظ موضوعی بودن، انواع فساد بر اساس حقوق موضوعه، انواع فساد از منظر افکار عمومی، انواع فساد از منظر توده های مردم و نخبگان در این دسته طبق نظر هیدن هیمر (Hiden Heimer) فساد اداری را به سه گونه سیاه، خاکستری و سفید تقسیم می کند.

(۱: ۵۱-۳۹)

است قسم چهارم فساد کارمندان جزء هستند قسم پنجم اشخاصی هستند که در یک مقطع زمانی در استخدام اداره های دولتی بوده اند ولی در زمان ارتکاب فساد هیچ گونه رابطه استخدامی با دولت ندارند. قسم ششم اشخاصی هستند که طی خدمت اداری در ادارات مختلف دولتی فعالیت و از زمینه آشنایی و نفوذ خود در اداره های مذکور سوء استفاده می کنند. قسم هفتم اشخاصی هستند که هیچ گونه جایگاه سیاسی و اداری ندارند و به طور کامل در قلمرو بخش خصوصی قرار میگیرند؛ ولی مرتکب مصادیقی از فساد همچون قاچاق کالا، اخلاف در نظام اقتصادی کشور، تحصیل مال از طریق نامشروع، اعمال نفوذ تخلفات اقتصادی مشمول نقض قوانین و مقررات تعزیرات حکومتی و رباخوری می شوند.

ب- انواع فساد بر اساس میزان و حجم آن: ۱. فساد کلان ۲. فساد خرد

ج- انواع فساد بر اساس سازمان یافته بودن ارتکاب فساد و عدم آن؛ مبنای این طبقه بندی، دو خصوصیت کلی است که یکی ارتکاب فساد به صورت انفرادی یا جمعی و دیگر سازماندهی شدن یا نشدن نوع و نحوه ارتکاب جرم است.

د- انواع فساد بر اساس انگیزه ارتکاب فساد: بر اساس این طبقه بندی فساد به

مجریه بر دستگاه های نظارت و بازرسی، فشار گروه های ذینفوذ در داخل و خارج سازمان، فساد مدیران عالی رتبه، زمینه سازی و غوغاسالاری، توصیه برای در امان ماندن مدیران متخلف از مجازات و تساهل و تسامح نسبت به موارد مشاهده شده از عوامل سیاسی تسهیل کننده جریان فساد محسوب می شوند.

د) عوامل اقتصادی مانند: درآمد ناکافی کارکنان، توزیع ناعادلانه درآمدها، ناکارآمدی نظام تأمین اجتماعی، کم بودن درآمد کارکنان بخش عمومی نسبت به بخش خصوصی، عدم ثبات اقتصادی، تورم لجام گسیخته، رکود، کاهش درآمدها و قدرت خرید مردم، عدم عدالت اقتصادی و اجتماعی، توزیع نامناسب امکانات و تسهیلات در جامعه و امثال این موارد از عمده ترین ریشه های اقتصادی فساد اداری به شمار می آیند.

در یک تقسیم بندی دیگر، عوامل تهدید کننده سلامت نظام اداری بدو دسته تقسیم گردیده که عبارتند از:

عوامل بیرونی (سازمانی): عدم تفکیک پستهای سیاسی از پستهای اجرایی که فاقد شایسته سالاری و تخصص و طی سلسله مراتب اداری است، فقدان نظام انتصابها بر اساس شایستگی، عدم وجود سیستم ارزشیابی عملکردی واحدهای اداری و سیستم پاسخگویی.

عوامل درونی تهدید کننده نظام

اداری (متغیرهای مدیریتی): الف) برنامه ریزی ب) سازماندهی ج) کنترل و نظارت د) مدیریت منابع انسانی مدیریت (رهبری) و) فرهنگ سازمانی

۴- شاخص های فساد مالی

برای تعیین شاخص فساد از سه روش می توان استفاده کرد:

روش اول: تعیین شاخص براساس علل و زمینه های فساد مالی و راهکارهای مبارزه با آن است که بر اساس این شاخص معیارات ذیل مبنا قرار میگیرد. ۱. وجود شفافیت در خصوص تصمیمات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ۲. میزان مستند سازی در خصوص فعالیت ها ۳. آزاد سازی در توزیع کالا و خدمات ۴. خصوصی سازی ۵. انحصارزدایی ۶. وضعیت دستگاه های انتظامی، نظارتی و قضایی ۷. کارآمدی دستگاه های مذکور ۸. وضعیت سیستم های کنترل داخلی اداره ۹. وضعیت واحد های حسابرسی و بازرسی داخلی اداره ۱۰. وضعیت معیشتی کارکنان دولت ۱۱. میزان مشارکت مردم در مبارزه با فساد ۱۲. میزان حمایت دولت از افشای اطلاعات روش دوم، استفاده از نظرسنجی و یا افکارسنجی است. در این روش از

شاخص های ذیل مانند: ۱. شاخص

درک یا تصور از فساد (CPI)

۲. شاخص نسبت رشوه (Bribe

Ratio)

۳. شاخص تجارت بین المللی (BI)

۴. شاخص راهنمای ریسک بین

المللی (ICRS)

۵. شاخص گزارش رقابت جهانی

(GCR)

۶. شاخص شفافیت بین المللی (TI)

روش سوم برای اندازه گیری فساد،

استفاده از آمار جرایم و تخلفات مالی و

اقتصادی است: دسته اول آمارهایی است

که می تواند بر مبنای یافته های دستگاه

های انتظامی و نظارتی تنظیم شود. دسته

دوم آمارهایی است که می توان آنرا بر

مبنای اطلاعات موجود در واحد های

رسیدگی به تخلفات- اعم از اداری و

انضباطی تهیه کرد. دسته سوم آمارهایی

است که می توان آنرا بر مبنای سوابق

موجود در سازمان های دولتی رسیدگی به

تخلفات اقتصادی تهیه کرد. دسته چهارم

آمارهایی است که بر اساس اطلاعات

موجود در دستگاه قضایی تهیه میشود. (۱)

۵۵-۵۶)

۵- پیامد های فساد اداری

فساد اداری پیامد های ناگواری در

جوامع بجا میگذارد که مهمترین آن

به ترتیب ذیل میباشد. اول: پی آمد

های اقتصادی اداری مانند: - کاهش

سرمایه گذاری مولد و درازمدت، نبودن امکان تطبیق سیاست های پولی، مالی و سیاست های تجارتي، توزیع نا عادلانه فرصت های اقتصادی و درآمدها، افزایش نرخ خطر پذیری سرمایه گذاری، فرار سرمایه، افزایش فعالیت های اقتصادی غیر قانونی (زیرزمینی)، اتلاف منابع، منع رشد رقابت، افزایش مصارف معاملات تجارتي رسمی و افزایش نا امنی اقتصادی. دوم: پی آمدهای سیاسی فساد اداری مانند: - کاهش امکان برنامه ریزی و سیاست گذاری واقع بینانه، تضعیف موقعیت دولت، ایجاد نا رضایتی های عمومی، کاهش قدرت چانه زنی دولت در روابط بین المللی. سوم: پی آمدهای فرهنگی و اجتماعی مانند: - فرار مغزها، تضعیف فرهنگ کار، ایجاد شکاف طبقاتی، تضعیف فرهنگ قبح اجتماعی ارتکاب فساد، اختلال در مراحل جامعه پذیری، گسترش سایر انواع فساد. چهارم: پی آمدهای اداری فساد (۱: ۲۰۴-۱۹۵)

۶- مقایسه پدیده فساد اداری در کشور های توسعه یافته و رو به انکشاف

فساد اداری قراریکه گفته شد یک پدیده جهانشمول است و تنها موضوع کشور های رو به انکشاف نیست بلکه

در کشور های توسعه یافته نیز کم و بیش وجود دارد. ثانیاً عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، نظام حکومتداری، وابستگی سیاسی و اقتصادی کشور ها به یکدیگر و غیره مسایل میتواند در مقایسه این پدیده نقش داشته باشد. باز بودن اقتصاد و عدم تمرکز امور اقتصادی در کشورهای توسعه یافته و متقابلاً اقتصاد متمرکز و گسترش بخش های عمومی در دست دولت و محدود بودن فضای اقتصاد خصوصی از عوامل بروز فساد در کشورهای توسعه نیافته است. در کشورهای جهان سوم، فساد مالی و سیاسی به عنوان یکی از مشخصه ها و ویژگی های دولت ها قلمداد می شود. در کشورهای صنعتی و قدرتمند، فساد بیشتر در رده های بالای قدرت متمرکز است؛ اما در کشور های در حال توسعه، فساد تمام سطوح زندگی اقتصادی و اجتماعی را دربر گرفته است. قوانین، رویه ها، نظام های هنجاری، نظام های مراقبت و کنترل و نظام مجازات در مورد فساد، باید واضح و شفاف باشد. این در حالی است که در کشورهای جهان سوم، موارد یاد شده تا حدود زیادی در ابهام قرار دارد. در کشورهای توسعه یافته، فساد بیش تر در فعالیت های اقتصادی، احزاب بزرگ، نخبگان

سیاسی و نقش شرکت های فراملیتی آنان نهفته است. در سطوح پایین تر نیز دیوان سالاران به طور مجزا و پنهانی امکان ارتکاب به اعمال فسادآمیز را دارند؛ اما رابطه ای صریح، تعریف شده، مشخص و تعمیم یافته در این سطح قابل مشاهده نیست. در کشورهای توسعه نیافته به راحتی می توان یک سلسله مراتب نظام مند و مشخص را بین سطوح مختلف فساد مشاهده کرد. فساد به راحتی از پایین به بالا و برعکس جابه جا شده، از بالا به پایین و درعرض نیز انتشار می یابد. دستمزدهای پایین در کشورهای جهان سوم، از عوامل بروز و گسترش فساد اداری و مالی است.

در نظام های سیاسی بی ثبات، افرادی که قدرت را مقطعی در دست می گیرند، فرصت را غنیمت شمرده، اقدام به دست اندازی به منابع اقتصادی می کنند و با توجه به نبود احساس ماندگاری و ثبات در میان این نوع از سیاستمداران، در فرصت اندکی که در اختیار دارند، خواهان تصاحب منابعی هستند که بعدها دیگر در اختیار آن ها نخواهد بود.

از سوی دیگر، فساد مالی و سیاسی خود موجب ایجاد نگرش منفی و اعتراض در جامعه شده، به نحوی این نظام ها را با فقدان مشروعیت و ثبات رو به رو می سازد. □ ادامه دارد

اخبار اقتصادی جهان

انګلستان کې هر کال ۱۵ میلیون ټنه خواره ضایع کېږي

په اروپا کې هر کال ۹۰ میلیون ټنه خواره ضایع کېږي د اروپایي ټولنې یوه نوي راپور په ډاګه کړې چې انګلستان کې هر کال شاوخوا ۱۵ میلیون ټنه خواره ایسته غورځول کېږي.

دغه راپور چې د اروپایي ټولنې د مشرانو جرګې کمېټې خپور کړی په کې راغلي چې په ټوله اروپا کې هر کال ۹۰ میلیون ټنه خواره ضایع کېږي چې دا یوه لویه ستونزه ده او باید مخنیوی یې وشي.

دغې کمېټې انګلستان او اروپا کې پر لویو پلورنځیو او سوپرمارکېټونو غبر کړی چې د خرڅلاو بازار تودولو په موخه په ډېره ارزښانه بیه د خوراکي توکیو له پلورلو ډډه وکړي.

په اروپایي هېوادونو کې لویې پلورنځۍ او سوپر مارکېټونه ډېر کله په لویه کچه د توکو پلورلو په پلمه خپلو پېرودونکو ته بېلا بېل وړاندیزونه کوي او له خوراکي توکیو رانیولې بیا تر کالو د یو پر قیمت دویم وړیا ورکوي.

دغې کمېټې ویلي چې پلورونکي باید

په لویه کچه د خوراکي موادو د ضایع مخنیوی خپل مسوولیت وګڼي او دا وړاندوینه یې هم کړی چې کیدای شي نا پلورل شوي او اضافي توکط د ایسته غورځولو پر ځای خپریه ادارو ته ورکړل شي.

د دغې کمېټې یوې مشرۍ بیرونس سکات وویل چې په دومره لویه کچه د خوړو ضایع د اندېښنې وړ ده او پلورونکي باید په دې برخه کې د مسوولیت احساس وکړي.

”دا ښکاره ده چې پلورونکي باید با مسوولیته واوسي. د خوړو ضایع کېدل نه یوازې په انګلستان بلکې په اروپا کې یوه لویه ستونزه ده. دا نه یوازې له اخلاقي پلوه نا مناسب کار دی بلکې پر اقتصاد او چاپېریال هم جدي او ناسم اغېز لري“

په راپور کې دا هم راغلي چې په صنعتي یا پرمختللیو هېوادونو کې چې په څومره کچه خواره ضایع کېږي، د افریقا نیمې وچې د خوراک ټول تولید سره برابر ده.

دغې کمېټې ویلي چې له غټو پلورنځیو څخه یې غوښتنه کړې، ترڅو د خرڅلاو بازار تودولو په موخه په ډېره

ټیټه بیه د توکو پلورلو او یا په وړیا ډول ورکولو څخه ډډه وکړي.

کمېټې ویلي چې اروپایي کمېسیون ورته پنځه کلن پلان ورکړی چې له لارې به یې وتوانېږي د خوړو بې ځایه لګولو مخنیوی وکړي.

منبع: بی بی سی

اقتصادي بنديزونه څومره اغېزناک دي؟

په کریمیا کې ترینګلتیا د روسیې پر وړاندې د امریکا او اروپا غوسه زیاته کړې ده

اروپایي ټولنې او امریکا د کریمیا له کړکېچ وروسته پر ځینو روسي چارواکو او سوداګرو اقتصادي او سفري بنديزونه ولګول او پر روسیې یې د لویو بنديزونو لګولو ګوتخنډنه هم کړې ده.

د دغو اقتصادي بنديزونو له لګولو ورسته سملاسي د سوداګرۍ نړېوالو بازارونو کې د روسیې د ونډو بیې وغورځېدې.

اوس پوښتنه دا ده چې د اروپایي ټولنې او امریکا دغه بنديزونه په اوږد مهال کې د روسیې او سیمې پر اقتصادي چاپېریال څه اغېز لرلی شي او ایا بنديزونه د سیاسي مسايلو د حل یوازینی لار ده؟

»

د نړیوال اقتصاد څېړنیز انستېتوت پېټرسن اوږد مهاله څېړنه ښیې چې اقتصادي بندیزونه تل بريالي نه وي او ټاکلې موخې نه تر لاسه کوي.

خو پر ایران وروستیو لگول شویو اقتصادي بندیزونو، تهران دې ته اړ کړ چې د خپل اتومي پروګرام پر سر خبرو اترو ته غاړه کېږدي.

په ۲۰۱۲ کال کې پر ایران لگول شویو بندیزونو د ایران پر اقتصاد ناوړه اغېز درلود او د سړي سر عاید یې نژدې ۶ سلنه را غورځولی و.

خو پر روسیې د اروپايي اتحادیې او امریکا وروستي اقتصادي بندیزونو په لړ کې یوازې د ځینو روسي چارواکو شتمنۍ کنگل شوې او سفري بندیزونه پرې لگول شوي دي.

روسیه اوس د اروپا او امریکا له لوري له بندیزونو سره مخامخېدونکې ده. پوښتنه داده چې ایا امریکا دې ته چمتو ده چې پر روسیې لوی اقتصادي بندیزونه ولگوي؟

ښايي ګڼو پانګوالو ته له وړاندې معلومه وي، ځکه چې د اټکل له مخې په تېرو دریو میاشتو کې نژدې ۶۰ ملیارده امریکایي ډالره له روسیې ایستل شوي

چې دغه شمېره د تېر یوه کال سره برابره ده.

ډېر کله اقتصادي بندیزونه هغه هېوادونه هم زیانمنوي چې لګوونکي یې دوی په خپله وي.

روسیه اروپا ته تر ټولو ډېره انرژي صادروي او د نړۍ په کچه د تېلو درېیم لوی تولیدونکی هېواد دی.

نو په دې لړ کې پر داسې یو هېواد د لویو اقتصادي بندیزونو اغېز به یوازې تر روسیې محدود نه وي او پراخې پایلې به ولري.

منبع: بی بی سی

امریکا ۱۶ بانکونه د خلاف ورزیو له امله محاکمه کوي

د امریکا لخوا په محاکمه کېدونکو بانکونو کې د برتانیې د بارکلیز او اېچ.اس.بي.سي بانکونه هم دي امریکا ۱۶ هغه بانکونه محکمې ته بیايي چې د ادعاوو له مخې یې د لندن د انټر بانک د سود وړاندیز شوې (لیبور) کچه کې درغلي کړي ده.

د سود دا کچه د ترلیونونو ډالرو په بیه د مالي تړونونو لپاره په پام کې نیول شوې ده.

په دوی کې د نړۍ په لرو بر کې د کورونو لپاره د بانک پورونه او مالي راکړې ورکړې راځي.

د امریکا د نرخونو د عیارونې اداره وایي د سود په کچه کې درغلیو د امریکا ۳۸ بانکونه او نړیوالې مالي ادارې په ۲۰۰۸ م کال کې زیانمنې کړې دي.

تر دعوا لاندې بانکونو کې د برتانیې د بارکلیز، (اچ.اس.بي.سي)، سټي بانک او د سکاټلند شاهي بانک راځي.

امریکایانو د برتانیې د بانکوالو پر اتحادیې هم دعوا کړې ده. دغه دعوا وې د امریکا د بیمې فدرالي ادارې کړې دي.

دغه مالي اداره وایي د برتانیې بانکونو له ۲۰۰۷ نه تر ۲۰۱۱ م کال پورې ناقانونه کچې ټاکلې دي او خلاف ورزي یې کړې ده.

د امریکا بانک، لویدز بانک، دوچیس بانک، کریډیس سویس، یو.بي.اېس، رابو بانک او جی بی مورګان هم په دغو بانکونو کې راځي چې له قانونه یې سرغړونه کړې ده. □

منبع: بی بی سی

چگونگی اهمیت بازاریابی

کنند، افزایش و گسترش می یابد، زیرا مردم در معرض محصولات متنوعی قرار دارند. همینطور تولید کنندگان ضرورت های مردم را در نظر داشته تا رابطه میان کالا های تولید شده و ضرورت های مردم برقرار باشد.

بازاریابی شامل شناخت نظام بازارها، نیازمندی ها، خواست ها و رفع آنها از طریق مبادلات میباشد.

همچنان در بازاریابی سه بخش عمده

بازاریابی صرفاً به مفهوم خرید و فروش نیست، بلکه بازاریابی تأمین نیازمندی ها می باشد. مؤسسات و شرکت های امروزی در تلاش اند تا با بهترین شیوه خواست خریدار و یا مشتری را درک و منفعت خوب از مشتری خود حاصل کنند که این مهارت ها بازاریابی است که شرکت های حرفه ای را از شرکت های غیر حرفه ای تفکیک میکند.

اقتصاددانان بازاریابی را چنین تعریف می کنند: بازاریابی عبارت از فعالیت نیروی انسانی است که از طریق تولیدات به خاطر بدست آوردن ضرورت ها و تقاضا ها روی دست گرفته میشود.

بازاریابی به مفهوم کلی یعنی کار کردن با بازارها، به منظور کسب رضایت و تأمین ضرورت ها و احتیاجات بشر میباشد.

به عبارت دیگر بازاریابی یکی از فعالیت های نیروی انسانی است که از طریق مبادله محصولات و خدمات به سوی بر آوردن نیاز ها و خواسته صورت می گیرد. همچنان بازاریابی که به عنوان محصول مدیریت اجتماعی هم شناخته شده است، بوسیله آن افراد و گروه ها از طریق تولید و مبادله کالا ها با یکدیگر، به منظور تأمین ضرورت ها و خواسته های منحصر به خود شان صورت میگیرد.

ضرورت یا نیازمندی یکی از مفاهیم مهم بازاریابی محسوب می شود. انسان دارای نیازمندی های پیچیده میباشد، این نیازمندی ها شامل نیاز های فیزیکی یا نیاز به غذا، پوشاک، گرما و سرما، امنیت، ضرورت های اجتماعی، شخصی و... میباشد. نیازمندی ها را همچنان بیان احساس کمبود در یک فرد نیز می دانند، وقتی که یک ضرورت رفع نشود، طبعاً ناراحتی و نارضایتی ها را بار می آورد.

مفهوم اساسی در بازاریابی، خواست های بشر نیز میباشد که توسط فرهنگ، کلتور و شخصیت شان شکل گرفته است و همراه با تکامل جامعه که در آن زیست می

خواسته های بشر گردد.

فروشندهگان مجبور اند، خریداران را جستجو کنند، ضرورت های آنها را شناسایی نموده و کالاهای خوب و مناسب برایشان طراحی نمایند و بازاریاب باید جذابیت ها، نیازهای بازار و نوعیت بازار را انتخاب نمایند. به همین صورت محصولات و کالاهایی را تولید و به بازار عرضه کنند که موجب افزایش ارزش و مورد نظر مشتری و یا خریدار قرار گیرد.

تصدی ها و موسسات تولیدی باید محصولاتی را تولید و به مارکیت عرضه نمایند که کیفیت عالی، ارزش خوب، قیمت مناسب و توزیع برابر داشته باشند. وقتی از ضرورت های بازار صحبت می نمایم، باید از وضعیت بازار مطلع و ابزارهای رسیدن به اهداف را هم مد نظر داشته باشیم. معمولاً در شکل دهی بازاریابی یک سلسله نکات را باید در نظر داشته باشیم.

چگونگی قیمت ها و قراردادهای هم نقش ارزند، در بازاریابی دارد. یعنی چه نوع قیمت ها میتواند به افزایش سفارشات مؤثر واقع شود؟ چه باید

«

نیز در نظر گرفته میشود.

چگونگی شناخت بازار: یعنی انجام تحقیقات یا ارزیابی برای شناخت نظام بازار و نیازمندی متقاضیان برای یک جنس یا کالا

۱- شناخت (شرکت که فعالیت میدارد)

۲- شناخت مشتری یا خریدار

۳- شناخت رقبا

۴- شناخت محیط و عوامل محیطی

چگونگی بازار سازی: یعنی استفاده از کلیه عوامل، روش ها و استراتژی ها، کسب رضایت مشتری

محصول خوب، قیمت مناسب، توزیع بموقع و تبلیغ مناسب و بجا.

- بازار چگونه باشد: بعضی روش ها و ابزارهایی را باید بکار بست تا سهم بازار و مشتریان حفظ شده و روابط طولی المدت بمیان بیاید.

اصطلاحات بازار شناسی، بازار سازی و بازار داری را گردش بازار نیز میگویند و این مفاهیم بازار را به بازاریابی می رساند.

بازاریابی یعنی کارکردن با بازار ها به این منظور که باعث رضامندی احتیاجات و

کړد تا مشتریان را قناعت بدهیم تا به پرداخت بیشتر برای کیفیت بهتر ترغیب شوند. برای رسیدن به این اهداف باید نکات ذیل را در نظر داشته باشیم. ایجاد تمایز در بازاریابی و مشوره با کارشناسان بخش بازاریابی، اشتهاارات، رقابت در بازار از مقوله های بازاریابی اند که میتوان با ارائه خدمات بهتر به بازار ها راه یافت.

یکی از راه های رسیدن به مشتری دستیابی به اطلاعات و ارتباطات است که میتواند یک پایگاه وسیع تماس با دیگران در شرکت ایجاد کرد. همچنان حضور در نمایشگاه ها، ایجاد کتلاک های مربوط به خدمات و محصولات و ... معرف تولیدات بوده و حضور در هر نمایشگاه به کار شما مؤثریت خاص می بخشد.

تبلیغات هم یکی از راه های رسیدن به مشتریان است. نشرات تجارتي و تخصصی در معرفی و بازاریابی اجناس نقش موثر داشته و همچنان نکته مهم و جالب خرید آدرس ها است. در دنیای امروز عده هستند که توسط بعضی مؤسسات آدرس را بفروش می رسانند مثلاً: در دنمارک و آلمان از طریق اتاق تجارت و یا شرکت های بزرگ خرید و فروش نام و آدرس شرکت ها صورت میگیرد و فروش از طریق کانال های مختلف مانند رسانه های (صوتی، تصویری و چاپی) به طور گروهی یا انفرادی بهتر است. در این همه مسایل مدیریت قوی و دقیق حتمی نداشته میشود که همیشه مراقب مدیریت وقت باشید، نباید با صرف وقت یک راه کوتاه را بپیماییم، باید ارزش وقت را در نظر بگیریم.

مشتریان جدید و مشتریان دایمی، نرم افزار ها و وسایل الکترونیکی، دلچسب بودن محصولات، نوع رفتار با مشتری، مناسب بودن محل فروش، دلچسب بودن وظیفه نقش حتمی را در بازاریابی ایفا میکند. مراقب مشتریان دایمی تان باشید، زیرا با حفظ مشتریان دایمی فایده بیشتر بدست می آید و میتوانید عواید دایمی داشته باشید.

به هر حال فعالیت های ارتباطی شما باید تصویر شفاف، دقیق از شرکت شما باشد و هم باید بدانید که برای مشتری چه تصویری از شرکت تان ارائه می کنید تا برایشان دلچسب واقع گردد. تصاویر که برای مشتریان دلچسب و آنرا بسوی شرکت میکشاند لوگوی شرکت، رنگ شرکت، کارت ویزیت،

طراحی فرنیچر، نوع پذیرایی، یونیفورم کارمندان، کتابهای اداری، فورم های صورتحساب و... خواهد بود.

به همین اساس میتوان بازار یابی را نحوی محصولات اجتماعی و مدیریتی دانست که بوسیله آن افراد اجتماع بدون درنظر داشت سرحد، مرز و نژاد از راه تولید و مبادله محصولات و ارزش ها از طریق تولید کالا و خدمات داد و سند محصول ضرورت ها و احتیاجات باهم نزدیک میشوند. □

بیانی

ماخذ: بازاریابی تهیه و ترتیب مسلک فهم دقیق فرهنگ اصطلاحات اقتصادی

<http://fa.wikipedia.org>

<http://kafemarketing.net>

<http://jomm.srbiau.ac.ir>

چهارمین نمایشگاه بین المللی افغان – ترک تحت عنوان تواصل تجاری برگزار گردید

چه بیشتر اقتصاد افغانستان سهم شوند و برای استخراج معادن و منرال های افغانستان که حدود ۳ تریلیون دالر ارزش دارد، سرمایه گذاری نمایند. موصوف افزود که ترکیه طی سال های گذشته در جهات مختلف چون: امور ساختمانی، معارف و همچنان صدور و توريد کالاهای تجارتي کشور ما را ياری نموده است.

موصوف در ادامه صحبت های خود در رابطه به تدویر نمایشگاه های دوجانبه گفت که برگزاری و تدویر نمایشگاه های تولیدی افغان – ترک نشاندهنده دوستی تاریخی این دو کشور بشمار میرود که در این نمایشگاه ها تجار افغان و ترک در کنار هم تولیدات خود را به نمایش گذاشته تا برای تولیدات دو طرف بازار جستجو گردد. همچنان جای مسرت و افتخار است که تولیدات کشور ما به سطح نمایشگاه های بین المللی در پهلوی تولیدات دیگر کشور ها جهت بازاریابی و معرفی به نمایش گذاشته می شوند.

متعاقباً طبق اجندا محترم محمد قربان

بازاریابی برای کالا های صادراتی، آگاهی از وضعیت بازار و مسایل تجاری برای تاجران هر دو کشور، فراهم ساختن زمینه سرمایه گذاری به ویژه در افغانستان و معرفی ارائه کالا های صادراتی افغان – ترک از طریق این نمایشگاه به سایر بازار های منطقه و جهان کمک می نماید.

در افتتاح این نمایشگاه محترم عبدالهادی ارغندیوال وزیر اقتصاد جمهوری اسلامی افغانستان از تجار و سرمایه گذاران ترک خواست تا با سرمایه گذاری ها و تجارت خود در بهبود هر

چهارمین نمایشگاه بین المللی افغان – ترک به همکاری اتاق تجارت و صنایع افغانستان و انجمن صنعت کاران و تاجران افغان – ترک به تاریخ ۲۶-۲۹ حمل سالروان در بالروم هوتل ستاره شهر افتتاح گردید. این نمایشگاه برعلاوه تقویت و تحکیم مناسبات اقتصادی – تجاری با ترکیه، در جهت معرفی تولیدات افغانستان و ترکیه نقش خوبی را ایفاء نمود.

تدویر همچو نمایشگاه ها، نه تنها در جهت ارتقاء سطح روابط دوستی و تجاری بین دو کشور، بلکه در قسمت

حقجو این نمایشگاه را نمادی از دوستی و همکاری بین دو کشور خوانده گفت که کار شرکت های ترکی در تمام عرصه ها به خصوص در عرصه ساختمانی و سرک سازی برانزده می باشد. پروژه های ترکی در افغانستان، بخصوص در سکتور ساختمانی از نظر تخنیکي، ماشینري، انجینري، دیزاین پروژه ها و از نظر زمانی از کیفیت خوب برخوردار است که برای کشور ما مؤثر واقع گردیده است.

محترم حقجو گفت که شرکت های ترکی در افغانستان از سال ۲۰۰۲ تا کنون بیشتر از دو و نیم میلیارد دالر در بخش

آقای حقجو در ادامه صحبت هایش افزود که ترکیه از نظر رشد اقتصادی نمونه بسیار خوب و بارز برای تمام دنیا بخصوص برای کشور های رو به انکشاف و کشور های اسلامی بشمار میرود. دستاورد های ترک ها طی سه دهه گذشته واقعاً قابل ملاحظه است. آنها توانسته اند، تا حجم صادرات خود را به بیشتر از ۱۳۰ میلیارد دالر افزایش دهند و کشور خود را به شانزدهمین کشور بزرگ اقتصادی دنیا تبدیل نمایند.

بعداً سفیر ترکیه مقیم افغانستان در زمینه دوستی بیشتر و فصل جدید مناسبات میان دو کشور تأکید نموده گفت که

برای همه ملت های جهان الگو باشیم. قابل یاد آور است انجمن صنعتکاران و تاجران افغان- ترک ATSIAD در سال ۲۰۱۰ روی هدف توسعه مناسبات دوستی میان افغانستان و ترکیه ایجاد شد که تا حال چهار بار نمایشگاه تجارتي را در کابل و تعدادی از ولایات کشور تدویر نموده است.

در محفل افتتاحیه این نمایشگاه محترم عبدالهادی ارغندیوال وزیر اقتصاد، محترم محمد قربان حقجو رییس هیئت عامل اتاق تجارت و صنایع افغانستان، عده از اعضای شورای ملی، سفیر کبیر ترکیه مقیم افغانستان، تعداد تاجران

های ساختمانی سرمایه گذاری نموده و بیشتر از ۳۳۰ پروژه ساختمانی در افغانستان را به اتمام رسانیده اند. موصوف در قسمت تعداد مشترکین چهارمین نمایشگاه افغان - ترک روشنی انداخته گفت که در این نمایشگاه ۷۰ شرکت از هر دو کشور در یکصد غرفه محصولات شان را به نمایش گذاشته که در ۳۰ غرفه اموال ترکی و در ۴۰ غرفه دیگر اموال افغانی به نمایش گذاشته شده است.

تدویر نمایشگاه ها در نزدیک سازی صنعتکاران و تاجران هر دو کشور نقش برانزده داشته است. امروز تجارت میان دو کشور به سطح عالی آن رسیده و تجار ملت ها را با هم نزدیک ساخته است. همچنان کمک های مردم ترکیه با افغان ها در همه عرصه های حیاتی ادامه دارد که در آینده هم می خواهیم روابط دوستی خود را با افغانستان در نزدیکترین سطح قرار دهیم و به ویژه روابط تجاری خود را وسعت دهیم و

کشور های افغانستان - ترکیه و نمایندگان رسانه های اطلاعات جمعی کشور اشتراک نموده بودند. قابل یادآور است که تعدادی کثیری از شهروندان که شمار آنها اضافه از ۲۵۰۰۰ نفر میرسد، طی سه روز از این نمایشگاه بازدید بعمل آورده اند. درین نمایشگاه مواد ساختمانی، سامان و لوازم برقی، مواد خوراکی، لباس، کتاب های گوناگون، انواع فرش و غیره به نمایش گذاشته شده بود. □

بندر چابهار مناسب ترین راه وصل افغانستان با هند

سال بدینسو علاقمندی خود را برای سرمایه گذاری در چابهار اعلام داشته است و اکنون از همه بیشتر هندی ها درین بندر مشغول سرمایه گذاری اند که سرمایه گذاری هندی ها در این بندر چشمگیر می باشد. افغانستان کشوریست محاط به خشکه که جهت رفع ضروریات کشور، نیاز به راه های ترانزیتی زمینی دارد تا در پهلوی راه های ترانزیتی موجود با سایر کشور های

اسلامی افغانستان قبلاً آغاز گردیده است، اما طبق گزارشات رسانه ها قرارداد همکاری بدین منظور از جانب دولت افغانستان، ایران و هند در آینده نزدیک یعنی در ماه می ۲۰۱۴ به امضا خواهد رسید. باید افزود که ایران، هند و افغانستان در حدود یازده سال قبل از امروز در سال ۲۰۰۳ نخستین موافقتنامه را در قسمت توسعه بندر چابهار امضا نموده بودند. همچنان هند از همان

یکی از موضوعات که در تداوم مبادلات تجاری و اقتصادی بین کشورها از اهمیت خوبی برخوردار است، موضوع ترانزیت کالاها و راه های ترانسپورتی است. دولت جمهوری اسلامی افغانستان طی دهه گذشته سعی نموده است تا افغانستان از طریق بندر چابهار ایران با بندر تجارتی هند وصل گردد. کار های مقدماتی این راه ترانزیتی از طریق وزارت خارجه جمهوری

همسايه وصل شده و از اين طريق تجارت خود را وسعت بدهد و بتواند مواد مورد ضرورت مردم را مهيا و با كمترين هزينه توليدات افغانستان را صادر نمايد و در پهلوی اين همه بتواند منبع خوب عايداتى برای دولت مبدل گردد.

تجارت و موضوعات ترانسپورتى و ترانزيتى بدون توجه به سرمايه گذارى امكان پذير نمى شود لذا هر چه سرمايه گذارى در اين عرصه بيشتر شود به همان اندازه پروژه ها بهتر مى تواند تحقق يابد. بناً موقعيت جغرافيايى افغانستان، ايران و هند سبب مى شود تا اين کشور ها با هم روابط تجارى نزديک داشته باشند. بدین منظور دولت هاى اين سه کشور در تلاش اند تا از طريق بندر چابهار ايران، محموله هاى تجارى خود را به مقصد کشور هاى ديگر توسعه و تحقق بخشند.

افغانستان از گذشته دور با کشور هاى همسايه و فراتر از آن جهت داد و ستد کالا هاى تجارى، روابط خوب ترانزيتى و تجارى دارد. اين کشور جهت رفع نيازمندى هاى خود

و همچنان تقاضاى بازار به کالا هاى ساير کشور ها و برعکس، کشور هاى ديگر به توليدات و محصولات افغانستان نيازمند اند که استفاده از راه ها و بنادر تجارى جهت حمل و نقل اين کالاها يک امر ضرورى بشمار ميرود.

افغانستان در طول دهه گذشته جهت توريد و صدور اجناس و کالاهاى توليدى و تجارى با کشور هاى همسايه اکثراً به مشکل مواجهه بوده که نتوانسته است از اين رهگذر به صورت مطمئن کالا هاى توليدى را صادر و يا مواد مورد ضرورت کشور را وارد نمايد.

هر چند بر بنياد پيمان هاى ترانزيتى و تجارى ميان افغانستان و تعدادى از کشور ها، تجار افغان مى توانند به همه بنادر رفت و آمد تجارى داشته باشند، ولى اکثراً تجار از اين رهگذر با مشکلات زيادى روبرو اند و نمى توانند کالا هاى مورد نياز را بدون مشکل وارد و کالا هاى نياز کشور هاى ديگر را به بيرون از مرز هاى کشور صادر نمايند.

با در نظر داشت موضوعات فوق

مسولين دولت جمهورى اسلامى افغانستان در اوایل سال ۱۳۹۱ جهت استفاده از بندر چابهار ايران موافقت نامه اى را امضا نمودند. اين بندر جایگاه خاصى برای گسترش فعاليت هاى اقتصادى افغانستان با ساير کشور هاى که به آنها راه دارند، محسوب مى شود و ميتوان گفت که اين بندر برای ايجاد ثبات تجارى و تحکيم روابط سياسى افغانستان با کشور هاى ديگر تأثير گذار خواهد بود. □

يما عفيف

نرخ تورم منطقه یورو در ماه مارچ به ۰.۵ فیصد افت نمود

است که مورد انتظار تحلیلگران قرار داشت.

نرخ تورم منطقه یورو از هدف بانک مرکزی اروپا که ۲ در صد تعیین گردیده است، پایین تر قرار گرفت. تورم منطقه یورو در ماه مارچ به ۰.۵ درصد کاهش یافت، این در حالیست که نرخ تورم ماه فبروری این منطقه ۰.۷ درصد گزارش داده شده بود. باید افزود که این آمار بعد از نومبر ۲۰۰۹ پایین ترین نرخ است که ثبت شده است. برآورد های اداره احصائیه اروپا نشاندهند آن است که نرخ تورم از هدف بانک مرکزی اروپا پایین تر از ۲ فیصد قرار دارد و این ششمین ماه متوالیست که نرخ تورم به اندازه کمتر از ۱ فیصد بوده است. همچنان این رقم کمتر از نرخ ۰.۶ درصد

نرخ پایین تر از حد انتظار ممکن باعث افزایش نگرانی ها در ۱۸ کشور منطقه یورو شود که در نتیجه پیامد ناگواری را در قبال داشته و یک دوره ویرانگر انفلاسیونی را به همراه خواهد داشت. تحلیلگران بر این باور اند که کاهش شدید نرخ تورم سبب شده است تا بانک مرکزی اروپا (ECB) بی درنگ در این پنجشنبه دست به یک سلسله اقدامات بزند. بانک مرکزی نرخ بهره را رها و به حالت خودش گذاشت و هیچ اقدام پیشگیرانه ای را برای تقویت و بهبود وضعیت شکننده منطقه یورو انجام نداد. در گزارش همچنان آمده است که

شاخص ماه مارچ اروپا یک برآورد اولیه است، یعنی امکان دارد در ارائه آمار یک سلسله تغییرات بمیان بیاید. هاوارد آرچر آگاه امور اقتصادی در IHS گفت که کاهش نرخ تورم "خبر ناراحت کننده و ناخواسته" برای بانک مرکزی اروپا بود و در این میان اقدام بانک مرکزی اروپا شاید افزودن به موضوع نقدینگی باشد. با این حال آخرین گزارش ها از اسپانیا می‌رساند که قیمت ها در این کشور نسبت به یکسال قبل ۰.۲ فیصد کاهش یافته است. □
منبع: بی بی سی
برگردان: یما عفیف

اقتصادي نظامونو ته يوه لنډه کتنه

د تاريخي او علمي پلوه د ملي اقتصاد د تنظيم لپاره دري بنسټيز سيمونه شتون لري چې يو يی د آزاد بازار اقتصادي سيستم او بل يې متمرکز پلانيزه اقتصادي سيستم او دريم يې مختلط يا گډ سيستم دی. په آزاد بازار کې دولت د هيڅ ډول لاسوهنې حق خاڼه نه ورکوي. په مرکزي سيستم کې پلان جوړوونکي، پلان ورکوونکي او پلان پلي کوونکي د تاريخي او علمي پلوه د ملي اقتصاد د تنظيم لپاره دري بنسټيز سيمونه شتون لري چې يو يی د آزاد بازار اقتصادي سيستم او بل يې متمرکز پلانيزه اقتصادي سيستم او دريم يې مختلط يا گډ سيستم دی. په آزاد بازار کې دولت د هيڅ ډول لاسوهنې حق خاڼه نه ورکوي. په مرکزي سيستم کې پلان جوړوونکي، پلان ورکوونکي او پلان پلي کوونکي

مرکزي اداره يا دولت دی. په مختلط سيستم کې، دولت يا خصوصي سکتور سره برابره ونډه لري. په دې نظام کې دولت او خصوصي سکتور دواړه په خدمات او توليداتو کې فعاليت کوي. په متمرکز پلانيزه اقتصادي نظام کې اقتصادي پديدې ټولې د توليد پر وسايلو د دولتي او کوپراتيفي مالکيت پر بنسټ ولاړې دي. په دې نظام

کې اقتصادي پروسې ټولې د ټاکلۍ ميتود له مخې د دولت لخوا پلانيږي او د پلي کولو چارې يې هم د ټاکلو حقوقي امرونو لاندینیو دولتي او کوپراتيفي ادارو ته ليردول کيږي. اقتصادي واحدونه قانوني مکلفيت لري. هر اقتصادي واحد د ورکړل شوي پلان په پلي کيدو اړ دی، په دې ډول اقتصادي نظام کې د افرادو خصوصي اقتصادي هڅې محدودې

وي ځكه چې د توليد پر وسايلو باندې د خصوصي مالکيت قانوني جواز نه وي.

د شلمې پيړۍ د سوسياليستي هيوادونو دا ډول اقتصادي نظام غوره بېلګه وه. د سوسياليستي هيوادونو د ملي اقتصاد په نظامونو کې د شوروي اتحاد په مشرۍ د سوسياليستي بلاک د له منځه تلو سره سم ژور بدلونونه او نوښتونه راغلل. د متمرکز پلانيزه اقتصادي نظام شتون په روانه پيړۍ کې د ملي اقتصاد په عملي ډګر کې د پام وړ رول نه لري. د ډېرو سياسي او ټولنيزو کړيو او اقتصادي واحدونو تر منځ د دولتي پلانيزه اقتصادي نظامونو له شريدو سره سم دا سوال طرحه کيږي چې د دولت ځای او رول د ملي اقتصاد په وده او لورۍ ورکولو کې به څنګه وي.

د بازار اقتصادي نظام هغه اقتصادي سيستم دی چې د خصوصي ملکيت تقدس د بازار اقتصادي نظام پر وسايلو سره په پام کې نيول کيږي. په بازار کې د موجودو سياليو او د خرڅلاو د قيمتونو د هر اقتصادي

واحد ځانګړو پلانونو او د فعاليت تدبيرونو پر بنسټ جوړيږي، د بازار د نرخونو سره په تړاو کې د ځانګړو اقتصادي واحدونو پلانونه هر يو بيل بيل جوړيږي، او د ټول ملي اقتصاد په کچه د همدې ځانګړو پلانونو يوځای او د ملي اقتصاد د پلان او وړاندې ليد لپاره په کارېږي.

پانګوال د بازار اقتصاد د آزادو سياليو له لارې د انسانانو د اړتياوو د پوره کولو په ميکانيزم دريدلی دی او د توليد پر وسايلو د بازار د آزادو سياليو له لارې د ټولنې د اړتياوو له پوره کولو سره ټينګ تړلی دی. د شلمې پيړۍ په بهير کې د بازار د اقتصادي نظام نوي ډولونه رامنځته شوي، دا اقتصادي نظام چې د بشري ټولنې د تاريخي تکامل سره سم يې وده موندلې او د ملي ټولنو له اړتياوو شرايطو له غوښتنو سره سم يې بدلون موندلی دی.

په دې نظام کې دولت نيغ په نيغه په بازار کې لاسوهنه نه کوي او يوازې د غير مستقيمي لارې د بازار په پروسو کې لاس وهلی شي د بېلګې په توګه، دولت کولای شی چې

ځينې دولتي محصولات بازار ته وړاندې کړي، په سياليو کې برخه واخلي او يا نوي قوانين جوړ او عملي کړي، ګڼت او توليد په آزاده توګه د بازار له لارې اداره کيږي. هر څوک خپلې شخصي ګټې په آزاد بازار کې لټوي او توليد د هغو د ترلاسه کولو لپاره کوي، په اقتصادي معاملو کې برخه اخلي، خدمتونه وړاندې کوي، د غونډې ټولنې د ژوند د سطحې په لوړولو کې په آگاهانه او يا نا آگاهانه بڼه رول ادا کوي. يو څوک د ټولنې ته د خدمت په عالي درک او احساس په اقتصادي پروسو کې دا حتمي نه ده چې مسئولانه ونډه واخلي. بلکې اقتصادي کار يې په آخري پايله کې يوازې د شخصي ګټو د ترلاسه کولو په موخه د ټولنې د خدمتونو لورته کشوي.

د قراردادونو آزادي د آزاد بازار په اقتصادي سيستم کې يو له غوره ځانګړنو څخه ده. د نورو اقتصادي معاملو په تړونونو کې دولت لاس وهنه نه کوي. هر څوک د کار او شغل د انتخاب آزادي لري او کولای شي د هغو په اړه پخپله آزاده اراده

<

تصميم ونيسي او د قانون په چوکاټ کې له نورو سره د آزادو قراردادونو له لارې سياليو ته دننه شي. مصرف او مصرفوونکي د آزاد بازار بله ټاکونکي نښه د آزادۍ ده. د آزاد بازار له غوره بیلوونکو بیلگو څخه د شغل او مسلک آزادي ده. دا ټول باید د تولید پر وسایلو د خصوصی مالکیت پر بنسټ ولاړ وي.

د خدمتونو قیمتونه او تولیداتو د عرضې او تقاضا د انډول له لارې څښتنان پخپله خوښه آزاد ټاکي. ټاکل شوی قیمتونه په آزاده توګه د بازار بیلانس پخپله ساتي او د ځینو محصولاتو د اضافه تولید مخه نيسي د هر چا مخه په اقتصادي نظام کې بازار ته خلاصه ده. هر تولیدوونکي په آزاده توګه کولای شي خپل مال وړاندې کړي او هر مصرفوونکی هم کولای شي پخپله په آزاده توګه د خپلې اړتیا وړ شیونه په خپله خوښه انتخاب او مصرف کړي.

په دې نظام کې ورځ تر بلې نوي نظرونه رامنځته او ورځ په ورځ ټاکلي نوي موډلونه او د نویو خدمتونو ډولونه تولید او دود شي، تر څو د

مصرفونکو د مینې او ذوق سره برابر پیداوار وړاندې شي، د سیاليو آزادۍ او رقابتونه د آزاد بازار په سیستم کې آزاد دی. دا که له یوه لوري د مالونو د خرڅلاو او د قیمتونو د بیلانس سبب کيږي له بلې خوا د مالونو او پیداوارو د کیفیت د ښیګڼې او ظرافت سبب هم کيږي.

ټولنیز ژوندانه په عمل کې هم دا وښوده چې اقتصادي لبرالیزم د اقتصاد صنعتي کیدو او د پیداوارو ظرافت او تنوع ته چټکتیا ورکړه چې په پایله کې یې پانګوال نظام زغرده وده وکړه. د اقتصادي لیبرالیزم اساسي رکن د تولید پر وسایلو خصوصی ملکیت، تجارت او آزادې سیالۍ دي چې د ټولنیزو پراخه پرګنو له بیوزلۍ سره هم ملګرې ده.

په اوسني وخت کې د لبرالیزم نظریه د سیاست د ډګر په څیر په اقتصادي برخه کې هم له هغه پخوانۍ جاذبې څخه لویدلې او د پام وړ پلویان نه لري. سره له دې په اروپا او امریکا کې ټول په بنسټیزه توګه د اقتصاد د ځواک لپاره کارکوي، خو تر منځ یې ټاکلې توپیرونه هم شته.

د افغانستان د نوی اساسي قانون په لسمه ماده کې د بازار اقتصادي نظام تسجیل شوی او په څلویښتمه ماده کې یې سره له دې د اشخاصو ملکیت له تعرضه خوندي بلل شوی دی مکلف دي چې خپل فعالیتونه د اساسي له موادو سره برابر طرحه او سازمانونه، شرکتونه او واحدونه پلي کړي، له دې کبله د بازار د اقتصاد د اساسي پر بنسټونو، ښو سمه پیژندنه په هیواد کې ټولو لپاره اړینه او ګټوره ده. □

عبدالحفیظ شاهین
اخستنه:

www.bbc.co.uk

www.taand.com

www.tolafghan.com

ساختار و طبقه بندی نهاد های فعال در بازار های مالی

• در هر اقتصاد مدرن واسطه هایی وجود دارد که عملکرد مالی را برای خانواده ها، شرکت ها، نهاد های کوچک و جدید دولت انجام می دهد. به عنوان مثال در آلمان بانک های تجاری بزرگ و بانک های پس انداز و تعاونی های اعتباری این نقش را به عهده دارند. در جاپان بانک هایی با شعب گسترده در سراسر کشور و نیز بانک های محلی وجود دارد که تخصص آنها در پس انداز و سرمایه گذاری است. مهمترین نقش این واسطه ها، هدایت جریان مستمر و کم هزینه منابع مالی از پس انداز کنندگان به طرف مصرف کنندگان نهایی یا سرمایه گذاری است. مؤسسات مالی یا واسطه های مالی

نگهداری یا اینکه به اشخاص وام بدهند. این مؤسسات با فراهم کردن خدمات لازم برای پرداخت، تجهیز منابع پس انداز، تخصیص اعتبار و ایجاد زمینه لازم برای دست اندرکاران و در بازار های مالی برای مقابله با خطرات تجاری و نوسانات قیمت فعالیت های اقتصادی را تسهیل می کنند و وضع اقتصاد عمومی را تغییر می دهند. این مؤسسات میتوانند تخصیص منابع را بهبود بخشیده و زمینه افزایش کارایی فعالیت کارفرمایان اقتصادی و واحد های تولیدی را بوجود آورند. بانک های تجاری، بانک های سرمایه گذاری، شرکت های سرمایه گذاری، شرکت های بیمه، صندوق

نهاد های تجاری شامل مؤسسات مالی و غیر مالی میباشند. مؤسسات غیر مالی تولید کننده کالا ها و خدمات غیر مالی هستند مانند بسیاری از واحد های تولیدی و تجاری که به عرضه کالا و ارائه خدمات می پردازند. اما مؤسسات مالی مجموعه ای از واسطه ها در بازار های پولی و سرمایه گفته می شوند که انواع سپرده ها، انواع اوراق بهادار و ابزار های بازار پولی و سرمایه را به شکل بهتر آن انجام داده و تسهیلات اعطایی را در اختیار بخش واقعی اقتصاد قرار می دهند. این مؤسسات، سرمایه مورد نیاز خود را با پول های مردم تأمین می کنند. مؤسسات و نهاد های مالی وجوه

بخشی نظام مالی هستند که وظیفه اصلی آنها انتقال وجوه قابل قرض از قرض دهندگان به قرض گیرندگان است. خدمات مالی که آنها ارائه می دهند به شرح زیر است.

های سرمایه گذاری، شرکت های اجاره، کارگذاران بورس اوراق بهادار، مؤسسات پس انداز و وام مسکن از جمله نهاد های فعال بازار های مالی محسوب می شوند.

حاصله را در دارایی های مالی مانند سهام اوراق قرضه یا سایر اوراق بهادار سرمایه گذاری می کنند. این مؤسسات ممکن وجوهی را در حساب های سپرده بانکی

»

- تبدیل داریی های تحصیل شده از طریق بازار های مالی به گونه متفاوتی از داریی ها که ارجحت بیشتری دارد. مانند شرکت های بیمه که با حق بیمه های وصولی محصولات و بیمه نامه هایی مانند بیمه عمر، حریق و حوادث را برای بیمه گذاران عرضه می کنند.
 - مبادله داریی های مالی به حساب خود: بانک ها با انعقاد انواع قراردادهای وام و تسهیلات اعتباری به منافع دست می یابند.
 - مبادله داریی های مالی به نیابت از سوی مشتریان: دفاتر کارگزاری داریی های مالی را به نمایندگی از سوی مشتریان و مطابق به سفارش آنها داد و ستد می کنند.
 - کمک به ایجاد داریی های مالی برای مشتریان و سپس فروش آن داریی ها به سایر مشارکت کنندگان در بازار سرمایه. شرکت های سرمایه گذاری و انواع صندوق های سرمایه گذاری که اغلب داریی های خود را روی اوراق بهادار سرمایه گذاری می کنند با داد و ستد آنها به منافع دست می یابند.
 - ارائه مشورت در باره سرمایه گذاری به دیگر مشارکت کنندگان در بازار: شرکت های مشاوره سرمایه گذاری برای سرمایه گذاران خدمات مالی عرضه می کنند.
 - مدیریت با مهارت برای مشارکت کنندگان در بازار سرمایه: صندوق های مشترک سرمایه گذاری و شرکت های سرمایه گذاری این نقش را به عهده دارند.
- جنبه های عملکرد اقتصادی**

مؤسسات و واسطه های مالی

برای اینکه موضوع به وضاحت بیان شده باشد، این همه را در پنج بخش مورد بحث قرار میدهیم:

تطبیق سر رسید ها

یعنی تبدیل بدهی های کوتاه مدت به داریی های بلند مدت. بخشی از سپرده های مردم نزد بانک های تجاری کوتاه مدت و عندالمطالبه هستند، بخشی دیگر از سپرده های سر رسیدی کمتر از ۲ سال دارند. اما بانک های تجاری گاهی وام های با سر رسید بیش از ۲ سال اعطا می کنند. حال بانک های تجاری با استفاده از حق مالی خود داریی بلند مدت را به داریی کوتاه مدت تبدیل می کنند. این کار با اعطای وام برای دوره مورد نظر وام گیرنده انجام می گیرد. این کارکرد بانک های تجاری اولاً دامنه گزینش سرمایه گذاران را از نظر سر رسید سرمایه گذاری هایشان وسعت می دهد. ثانیاً آنها از وام گیرندگان بلند مدت نرخ بهره بیشتری در مقایسه با وام کوتاه مدت طلب می کنند.

کاهش خطر با ایجاد تنوع

سرمایه گذارانی که وجوه اندکی برای سرمایه گذاری دارند به سختی می توانند سرمایه گذاری خود را متنوع سازند. از طرف دیگر هزینه این کار برای آنها بیش از هزینه واسطه های مالی است. اما واسطه های مالی به تخصص و سرمایه خود می توانند در داریی های متنوعی سرمایه گذاری کنند که ضریب همبستگی خطر و بازده آنها به گونه ای است که خطرات مالی را کاهش می دهد.

کاهش هزینه های عقد قرارداد و اطلاعات

انعقاد قرارداد های تجاری و معاملاتی مختلف مستلزم استخدام و بکارگیری افراد مجرب و رزیده، وکیل و همچنین اخذ اطلاعات است. این هزینه ها برای واسطه های مالی با توجه به صرفه جویی یک امر حتمی می باشد.

ایجاد مکانیزم پرداخت

با توجه به اینکه اغلب معاملات امروزی با استفاده از چک، کریدت کارت، دبت کارت و انتقال الکترونیکی وجوه صورت می گیرد. این روش پرداخت را واسطه های مالی به کار می گیرند. به عنوان مثال پرداخت با کارت اعتباری زمانی در انحصار بانک های تجاری بود، اما امروز نهاد های سپرده پذیر (پس انداز) نیز این خدمت را ارائه می دهند. بنابر این امکان پرداخت بدون استفاده از پول نقد عامل مهم در عملکرد بازار های مالی است.

به هم ساختن پس انداز ها

مؤسسات مالی با جمعآوری سپرده ها و پس اندازهای کوچک مردم و اعطای وام ها در راستای فعالیت های عمرانی، تولیدی و سرمایه گذاری معین باعث انسجام و سرمایه گذاری پس انداز ها می شوند. □

محمد افضل حسن زاده

کارمند مدیریت عمومی ثبت اعتبارات عامه د افغانستان بانک

اقتباس: کتاب پول و بانکداری و نهاد های مالی

نوشته داکتر احمد مجتهد و داکتر علی حسن زاده

اطلاعیه د افغانستان بانک!

مطابق ماده سی و سوم قانون د افغانستان بانک پول رایج و واحد پولی افغانستان افغانی است، بنأ از عموم افغانها، دواير و مؤسسات دولتی و خصوصی آرزومندیم تا در قرار داد ها و سایر معاملات و داد و ستد های اقتصادی، پول افغانی را ترجیح دهند، چون افغانی از با ثبات ترین پول های منطقه بوده که در ثبات برنامه ریزی های اقتصادی تان مثمر واقع می شود.

د افغانستان بانک

بانک

ماهنامه د افغانستان بانک

سال هفتم، شماره ۸۲، حمل ۱۳۹۳

